

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Bakalářská práce

2024

Ondřej Sedláček

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Analýza konfliktu v Náhorním Karabachu 2020

Bakalářská práce

Autor práce: Ondřej Sedláček

Studijní program: Teritoriální studia

Vedoucí práce: doc. PhDr. Slavomír Horák, Ph.D.

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 6. 12. 2023

Ondřej Sedláček

Bibliografický záznam

SEDLÁČEK, Ondřej. *Analýza konfliktu v Náhorním Karabachu 2020*. Praha, 2024. 57 s.
Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Vedoucí bakalářské práce doc. PhDr. Slavomír Horák, Ph.D.

Rozsah práce: 72 097 zn.

Abstrakt

Bakalářská práce se věnuje analýze konfliktu v Náhorním Karabachu, který se odehrál v roce 2020. Vzájemné soužití Arménů a Ázerbájdžánců v oblasti se stalo po konfliktu z 90. let téměř nemožným. Obsazení ázerbájdžánského mezinárodně uznaného území a následná patová situace v řešení otázky budoucnosti Náhorního Karabachu vedlo k opětovné vojenské eskalaci. Práce je zaměřena zejména na roli dvou hlavních spojenců jednotlivých aktérů konfliktu a vlivu na výslednou geopolitickou pozici v oblasti. Na straně Arménie role Ruska a u Ázerbájdžánu podpora Turecka. Cílem práce bylo identifikovat jakým způsobem se změnila pozice Ruska a Turecka v oblasti po výše uvedeném vojenském střetu. Výchozí metodou pro tuto analýzu byla využita metoda sektorů a inspirací se stala kodaňská škola z bezpečnostních studií. V práci byl v jednotlivých sektorech sledován vliv zkoumaných států. Dále s přihlédnutím k výsledku války bylo dosaženo poznání, že turecký vliv v oblasti významně posílil a bude v oblasti zastávat i do budoucna klíčovou roli.

Abstract

The bachelor's thesis analyses the Nagorno-Karabakh conflict that took place in 2020. Coexistence between Armenians and Azerbaijanis in the region has become almost impossible after the conflict of the 1990s. Azerbaijan's occupation of internationally recognised territory and the subsequent stalemate over the future of Nagorno-Karabakh led to renewed military escalation. The thesis focuses in particular on the role of the two main allies of each actor in the conflict and the impact on the resulting geopolitical position in the region. On the Armenian side, the role of Russia and for Azerbaijan the support of Turkey. The aim of the thesis was to identify how the position of Russia and Turkey in the region changed after the abovementioned military conflict. The sector method was used as the initial method for this analysis and the Copenhagen School of Security Studies was the inspiration. In this thesis, the influence of the states under study was examined in each sector. Furthermore, taking into account the outcome of the war, the recognition was reached that Turkish influence in the region has significantly increased and will continue to play a key role in the future.

Klíčová slova

Náhorní Karabach, Arménie, Ázerbájdžán, Turecko, Rusko, válka, geopolitika, Kavkaz.

Keywords

Nagorno Karabakh, Armenia, Azerbaijan, Turkey, Russia, war, geopolitics, Caucasus.

Title

Analysis of the conflict in Nagorno-Karabakh 2020

Poděkování

Na tomto místě chci poděkovat svému vedoucímu práce doc. PhDr. Slavomíru Horákovi, Ph.D. za věcné připomínky a odbornou pomoc při vypracování práce. Dále své rodině za podporu během distančního studia.

Obsah

Úvod.....	10
1. Výchozí teoretické ukotvení.....	13
1.1 Analytický rámec.....	13
1.1.1 Metoda sektorů.....	14
1.1.2 Sekuritizace.....	15
1.1.3 Vojenský sektor.....	16
1.1.4 Ekonomický sektor.....	17
1.1.5 Společenský sektor.....	18
1.1.6 Politický sektor.....	19
1.2 De facto stát.....	19
1.3 Geopolitika.....	21
2. Základní charakteristika oblasti Náhorního Karabachu.....	23
2.1 Stav výzkumu.....	23
2.2 Geografické vymezení Náhorního Karabachu.....	25
2.3 Historické souvislosti.....	26
3. Analýza konfliktu.....	30
3.1 Vojenský sektor.....	30
3.2 Ekonomický sektor.....	33
3.3 Politický sektor.....	36
3.4 Společenský sektor.....	39
4. Diskuse.....	43
Závěr.....	47
Summary.....	49
Použitá literatura.....	51
Seznam příloh.....	57

Úvod

Oblast Náhorního Karabachu představuje území se starověkou minulostí, jež si nárokují dva nepřátelené státy v podobě Arménie a Ázerbájdžánu. Uvedené postsovětské státy svedly na přelomu 80. a 90. let 20. století několikaletý vojenský střet o výše uvedené území, který je označován jako první válka o Náhorní Karabach. Toto označení může působit zavádějícím dojmem, jelikož obě strany svedly válku o tuto oblast již v letech 1918–1920, v období známém pro spáchané pogromy na obou stranách, jako masakry v Baku nebo Šuše. Pro potřeby práce bude označení první válka o Náhorní Karabach odkazovat na konflikt z přelomu 80. a 90. let minulého století.

Válku ukončenou na počátku 90. let vyhrála Arménie s významným územním ziskem a na dlouhé roky tento vojenský konflikt zamrzl. Přestože konflikt byl hodnocen jako zamrznutý, tak každým rokem docházelo ke sporadickým střetům, které od roku 2010 nabíraly na intenzitě, až během roku 2016 vyústily v několikadenní vojenské operace. V roce 2020 již eskalace přerostla v mnohem delší a rozsáhlejší otevřený střet. V posledním střetnutí bylo vítězství na ázerbájdžánské straně, a to za eminentního přispění moderních technologií. Právě poslední vojenský střet je předmětem zkoumání této práce.

Tématem bakalářské práce je *Analýza konfliktu v Náhorním Karabachu 2020*. Časové vymezení se soustředí zejména na události předcházející obnoveným kinetickým operacím a bezprostředně následujícím po jejich ukončení, které se odehrály ve výše uvedeném roce. Pro potřeby výzkumu bude zmíněn i výsledek předcházejícího střetu z roku 2016, a to s důrazem na vyjednávací pozice u mírových rozhovorů.

Téma práce jsem zvolil z důvodu dlouhodobého zájmu o bezpečnostní situaci ve světě. Otázka řešení situace Náhorního Karabachu byla po mnoho let ve slepé uličce, až dospěla k opětovné eskalaci. Stále se jedná o událost poměrně nedávnou a dalším důvodem mého zájmu je ázerbájdžánský zisk významné části území v poměrně krátkém časovém úseku, které bylo ztraceno během konfliktu v 90. letech. Neposledním důvodem je značná dezinformační kampaň obou znesvářených stran napříč médii, a proto je výzvou zachování maximální nestrannosti v tomto vzájemném konfliktu.

Cílem práce je analyzovat vojenský střet mezi Arménií a Ázerbájdžánem v roce 2020, který zásadním způsobem změnil územní državy v oblasti Náhorního Karabachu

ve prospěch ázerbájdžánské strany. Poskytnout tak ucelený pohled na proběhlý konflikt a následně na základě zjištěných informací vyhodnotit rozložení geopolitického vlivu na jižním Kavkaze. Výzkumná otázka zní: Jakým způsobem se změnila geopolitická situace v oblasti jižního Kavkazu po válce o Náhorní Karabach v roce 2020? Hypotézou pro tuto práci je, že výsledkem této války je ztráta geopolitického vlivu Ruské federace, a naopak významné posílení postavení Turecka.

Jedná se o kvalitativní výzkum a práce bude koncipována jako případová studie. V práci bude využita jako stěžejní metoda sektorů v bezpečnostních studiích, dále se použije i krátké komparace výsledků střetů z let 2016 a 2020, zejména s důrazem na finální jednání o příměří. Tato komparace bude následně sloužit k dokreslení změn v postavení turecké a ruské strany ve spojitosti s válkou v Náhorním Karabachu.

Určení geopolitického vlivu, ať už jedné či druhé strany není lehce měřitelná veličina. Pro podporu mé hypotézy bude využita výše uvedená sektorová metoda, při které bude hodnocen vliv sledovaných států v jednotlivých oblastech. Každá oblast potažmo sektor bude disponovat několika konkrétnějšími parametry, které následně budou analyzovány a vyobrazí převahu jedné či druhé strany.

Bakalářská práce je členěna na pět hlavních kapitol. V první kapitole je přiblíženo teoretické ukotvení. V podkapitole *Analytický rámeček* je přiblížena výchozí metoda použitá v analytické části. V další podkapitole je představen význam de facto státu, na „jehož území“ proběhly veškeré bojové operace. Dále základní vymezení vnímání geopolitiky.

Ve druhé kapitole je přiblížen současný stav výzkumu dané problematiky. V následující kapitole je ve stručnosti uvedena základní charakteristika oblasti Náhorního Karabachu. Od geografického vymezení přes historické souvislosti až po samotný de facto stát v podobě Republiky Arcach.

Ve čtvrté kapitole je analyzován vlastní konflikt dle metody sektorů v bezpečnostních studiích. V jednotlivých sektorech se bude zaměřovat na roli Ruska a Turecka. V poslední kapitole jsou probrány zjištěné informace a uvedeny do širšího kontextu odehraných událostí.

Pro potřeby historických souvislostí je primárně využito dílo *Black Garden : Armenia and Azerbaijan through peace and war* od autora Thomase De Walla, kterou doplňují kapitolou „Disputed Territories: Nagorno-Karabakh, Nakhichevan and

Zangezur“ z knihy *State Building and Conflict Resolution in the Caucasus* od autorky Charlotte Hille. Použitá analytická metoda sektorů je inspirována knihou *Bezpečnost – Nový rámec pro analýzu*, na které se podílela trojice autorů Barry Buzan, Ola Waever a Jaap de Wilde.

Dalšími podklady jsou odborné články vztahující se ke zkoumané oblasti a v neposlední řadě je k doplnění informací využito otevřených a primárních zdrojů. V zásadě bude pro práci negativem možná absence zdrojů zúčastněných stran, a to za předpokladu, že nebudou přeloženy do anglického či českého jazyka. Dále vzhledem ke skutečnosti, že byla práce po obsahové stránce finalizována v první polovině roku 2023, není zde již promítnut další vývoj v oblasti. Závěry práce jsou ponechány v původním znění pro zachování dosaženého poznání na základě analyzovaných údajů do výše uvedeného období.

Jako hlavní omezení pro tuto práci shledávám absenci znalosti jazyků jednotlivých aktérů a zkoumaných států. Dále poměrně jednostranně psané uveřejňované dokumenty, a to včetně odborných publikací. V průběhu zpracování bakalářské práce byly i některé využity, ale bylo nutné aplikovat více kritického přístupu.

1. Výchozí teoretické ukotvení

1.1 Analytický rámec

Analytická metoda využitá pro potřeby bakalářské práce je inspirována knihou *Bezpečnost – Nový rámec pro analýzu*. Autory uvedené knihy jsou odborníci bezpečnostních studií Barry Buzan, Ola Waever a Jaap de Wilde¹. Uvedení jsou předními představiteli tzv. kodaňské školy, jejímž prvořadým rozdílem od tradicionalistického náhledu na bezpečnostní studia je rozšíření spektra sledovaných oblastí. Z tradičního vojensko-politického úhlu pohledu tak byl analytický rámec vymezen několika sektory. Konkrétně se jedná o vojenský sektor, ekonomický sektor, společenský sektor, politický sektor a enviromentální sektor. Poslední zmíněný sektor nebude pro tuto práci využit a funkce ostatních sektorů bude níže přiblížena v samostatných podkapitolách.

Autoři zmiňují pět nejčastějších analytických rovin, se kterými se můžeme setkat v teorii mezinárodních vztahů. První jsou *Mezinárodní systémy*, kterému v současné době odpovídá úroveň planety Země. Druhým jsou *Mezinárodní subsystémy*, jež jsou tvořeny skupinami jednotek v rámci mezinárodního systému. Příkladem takových subsystémů mohou být Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN) či Organizace africké jednoty (OAU). Dále jsou konkrétní *Jednotky*, kterými jsou aktéři ovlivňující dostatečnou vnitřní jednotou a nezávislostí. Předpokladem je samostatné fungování na vyšších úrovních, příkladem jsou státy, národy a nadnárodní firmy. Čtvrtou rovinou jsou *Podjednotky*. Zde jsou zahrnuty organizované skupiny se schopností ovlivnit chování a jednání své jednotky, jako jsou kupříkladu lobbistické skupiny. Poslední úrovní jsou *Jedinci*, kteří běžně představují nejnižší analytickou rovinu.²

„Analytické roviny jsou rámcem, jenž umožňuje dále rozvíjet teorii; samy o sobě teoriemi nejsou. S jejich pomocí lze lokalizovat zdroje teoretického vysvětlení a výsledky bádání, z nichž jsou teorie vybudovány.“³ Uváděné roviny byly tak úzce spojovány s neorealismem a státocentrickým pojetím, což vedlo ke kritice právě z důvodu nadále

---

¹ Barry Buzan, Ola Waever a Jaap de Wilde, *Bezpečnost – Nový rámec pro analýzu* (Brno: Centrum strategických studií, 2005).

² Ibid., 6–7.

³ Ibid., 7.

posilujícího státocentrického pojetí. Autoři radikální kritiku odmítají, jelikož poukazují na širší škálu bezpečnostně relevantních jednotek. Dále možnost argumentovat inside a outside aspekty každé jednotky.⁴

Podstatným příspěvkem je zejména sektorový přístup, který se rozvíjel zejména v druhé polovině studené války, kdy do vojensko-politické oblasti vstupovala nová témata. Využitím analytické metody sektorů je možné rozložit celek na konkrétní části a rozsah výzkumu tak lze udržet ve zvladatelných mezích. Přestože je zkoumaný předmět dělen na několik specifických částí, tak nadále zůstávají neoddělitelnou součástí komplexního celku. Metoda sektorů představuje tak analytický nástroj, který bude primárně využit pro tuto práci.⁵

1.1.1 Metoda sektorů

Metoda sektorů umožňuje rozložit komplexní problém na několik dílčích částí, které následně představují redukovanou část a usnadňují samotnou analýzu. Cílem sektorové metody je rozdělit zkoumaný celek na jednotlivé části, a tím se značně zpřehlední samotný výzkum. Ke komplexnímu pochopení zkoumané problematiky je následně příhodné jednotlivé části spojit a identifikovat vzájemné vztahy.⁶ Svou povahou jsou tak považovány za analytický nástroj.⁷

Samotné metodě sektorů budou různí autoři přiřkladat odlišnou důležitost, a to například s přihlédnutím na specializaci konkrétního výzkumníka. V rámci kodaňské školy je přiřkládána největší důležitost na úrovni sekuritizace.⁸ V této práci bude kladen důraz na jednotlivé vstupy zkoumaných aktérů v jednotlivých sektorech ve spojitosti s konfliktem v roce 2020.

Z hlediska analytických rovin následně autoři Buzan a spol. udávají, že v rámci regionálního bezpečnostního komplexu lze identifikovat jako nejdůležitější vojenský, politický a společenský sektor.⁹ To, které sektory jsou nejdůležitější, taktéž podléhá otázce, jakým způsobem je sociální svět strukturován, což nadále ovlivňuje

---

⁴ Ibid., 7–8.

⁵ Ibid., 8–9.

⁶ Ibid., 9–10.

⁷ Mathias Albert a Barry Buzan, „Securitization, sectors and functional differentiation“, *Security Dialogue* 42, č. 4/5 (srpen–říjen 2011): 415, <https://www.jstor.org/stable/26301798> (staženo 29. dubna 2023).

⁸ Buzan, *Bezpečnost – Nový rámec pro analýzu*, 183–184.

⁹ Ibid., 184.

přemýšlení nad důležitostmi v jednotlivých sektorech a samotném strukturovacím procesu.¹⁰

Postupná analýza dílčích sektorů následně vede k sestavení komplexního obrazu zkoumaného případu. Omezenost pouze na vojenský sektor by mohla vést k významnému zjednodušení a zúžení celkové perspektivy. Dále je nutné neustále mít v patrnosti provázanost jednotlivých sektorů a jejich vzájemného působení.¹¹ Pro názornou identifikaci jednotlivých aktérů jsou v každém sektoru vybrány konkrétní atributy, u kterých bude hodnocena váha každého z nich.

1.1.2 Sekuritizace

Pojem sekuritizace je považován za vyšší úroveň politizace. Tudíž s ohledem na jednotlivé úrovně se můžeme pohybovat od vyloženě depolitizovaného tématu, které je mimo veřejné dění, přes politizovaná témata, jež jsou součástí veřejné politiky a dostává se jim vládní pozornosti, a konče u témat prvně uvedeného pojmu. V různých státech tak mohou v různých časových obdobích být různá témata politizována či naopak nejsou podstatná a jsou mimo veřejné dění. V jiných případech může docházet k sekuritizaci, a to zejména v případě jedná-li se o téma, které je vyobrazováno jako existenční hrozba. Takový stav následně umožňuje aktérovi zavádět mimořádná opatření mimo běžný politický rámec. To je tedy definováno intersubjektivní konstrukcí existenční hrozby, která je dostatečně relevantní a má tak výrazné politické dopady. Hlavními ukazateli jsou politický diskurz a politická konstelace. Úspěšná sekuritizace tedy nastává v momentu, kdy společnost akceptuje porušování pravidel, které by za běžných okolností nebyly tolerovány. „*Ve chvíli, kdy se státy nebo národy uchylují k sekuritizaci bezpečnostního tématu – a není důležité, jestli „správně“ nebo ne – stává se z tohoto kroku politický fakt se všemi důsledky, jež z něj plynou, ...*“.¹²

Všeobecně se kritika kodaňské školy týká zejména tématu sekuritizace. Naopak celkově jako pozitivní je vnímáno rozšíření o hodnocení hrozby i nevojenského charakteru. V článku věnujícímu se postsovětskému prostoru se Claire Wilkinson pokusila aplikovat kodaňskou školu na případu tulipánové revoluce¹³. Autorka uvádí, že

¹⁰ Albert, „Securitization, sectors and functional differentiation“, 416.

¹¹ Buzan, *Bezpečnost – Nový rámec pro analýzu*, 212–217.

¹² *Ibid.*, 26–34.

¹³ Claire Wilkinson, „The Copenhagen School on Tour in Kyrgyzstan: Is Securitization Theory Useable Outside Europe?“, *Security dialogue* 38 č. 1 (2007): 5–25, <https://doi.org/10.1177/0967010607075964> (staženo 15. listopadu 2022).

metoda sekuritizace je nevhodnou metodou pro empirické studium mimo západní svět, a to ze dvou důvodů. Prvním je evropské vnímání státu a společnosti jako univerzální a dále důležitost mediálního obrazu politické komunikace, přestože jsou určitá rozhodnutí neveřejná či limitovaná.

Dále v práci od autorky Luiza-Maria Filimon, je uvedeno, jak proces sekuritizace sleduje přeměny skryté hrozby v hrozbu bezprostřední¹⁴. Obecně je uváděná škola řazena mezi další kritické přístupy bezpečnostních studií. Představuje kombinaci neorealismu, sociálního konstruktivismu a poststrukturalismu. Na druhou stranu je v práci uvedeno, že samotní představitelé kritických bezpečnostních studií kodaňský přístup značně kritizují. Závěrem lze konstatovat, že je kodaňské škole vyčítán důraz zejména na řečový akt.

1.1.3 Vojenský sektor

Vojenský sektor představuje základní pilíř bezpečnostních studií. Zkušenosti z posledních dvou dekad ukázaly, že rozšiřující se spektrum vojenských funkcí nemá mnohé společné s bezpečnostními problémy. Zejména západoevropské státy nečelily žádné existenční vojenské hrozbě. Státy tak využívají ozbrojené síly z politických a ekonomických důvodů. Hlavním nástrojem pro plnění uvedených úkolů jsou mírové mise.¹⁵

Za nejvýznamnější, ačkoliv ne jediný referenční objekt, je považován stát s tím, že nejdůležitějšími aktéry sekuritizace jsou označovány vládnoucí elity jednotlivých států, byť nemusí být jedinými. Dále ani zdánlivá či skutečná vojenská síla ještě nemusí rozhodnout o sekuritizaci, ale postup k tomu může usnadnit či zbrzdit. „*Proces sekuritizace ovlivňují i geografické, politické a historické faktory*“. V tomto sektoru dominuje zejména regionální dynamika bezpečnostních vztahů.¹⁶

Z historického hlediska většinou platilo, že zisk a následná kontrola území je determinována schopností ozbrojených sil. Vojenská bezpečnost dále představuje schopnost vládnoucích entit odvrátit vnitřní i vnější hrozby vlastní existence, ale zároveň mohou armádní složky přispívat i k odvrácení nevojenských hrozeb. „*Na*

---

¹⁴ Luiza-Maria Filimon, „An overview of the Copenhagen school's approach to security studies: constructing (in)security through performative power.“, *Revista română de studii Baltice și Nordice* 8 č. 2 (2016): 47-72, https://doi.org/10.53604/rjbns.v8i2_4 (staženo 15. listopadu 2022).

¹⁵ Buzan, *Bezpečnost – Nový rámec pro analýzu*, 53.

¹⁶ *Ibid.*, 53–77.

*mezistátní úrovni se agenda vojenské bezpečnosti týká primárně způsobu přípravy na užití ozbrojené síly a také toho, jak jejich jednání interpretují ostatní státy a jak na něj reagují“.*¹⁷

1.1.4 Ekonomický sektor

Ekonomický sektor je považován v otázce bezpečnosti za významně kontroverzní a v dnešním globalizovaném světě může být ekonomická oblast velmi zpolitizována. Jsou identifikovány tři základní soupeřící skupiny v problematice charakteru vztahu mezi politickou strukturou anarchického mezinárodního systému a ekonomickou strukturou trhu. Jedná se o merkantilisty (neomerkantilisty), liberály a socialisty. U merkantilistů ekonomická bezpečnost ztělesňuje součást státní či národní bezpečnosti. Liberálové si zakládají na nejsvobodnějším fungování trhu, a to bez státních intervencí. Z jejich úhlu pohledu je potřeba k ekonomické bezpečnosti přistupovat s vytvářením vhodných pravidel pro podporu mezinárodního obchodu. Socialisté jsou mezi výše uvedenými tábory, v otázce bezpečnosti jsou na straně ekonomicky slabých aktérů a v opozici vůči silným aktérům.¹⁸

Merkantilisté a socialisté jsou tak řazeni mezi ekonomické nacionalisty, kteří na základě odlišných důvodů cílí na podřízení ekonomiky státu. S koncem studené války převládá v ekonomické bezpečnosti liberální diskurz. Podstatným referenčním objektem je náhled vlády na pozici konkrétní firmy v domácím průmyslu. Za předpokladu, že stát označí za prioritu vysokou míru soběstačnosti v případě vojenské mobilizace, tak to může pokrývat značné množství firem. Celkově hospodářská aktivita může jednoduše vyvolat bezpečnostní problémy napříč ostatními sektory. Spouštěčem tak může být ekonomické selhání nebo ekonomický úspěch.¹⁹

V současnosti ekonomicko-bezpečnostní diskurz představuje problémy nestability a nerovnosti. Ve spojitosti s globalizací tak postupně vznikala různá témata v otázce bezpečnosti, přičemž pro tuto práci budou podstatné pouze dva obecné body. Prvním je schopnost státu uchovat si na globálním trhu nezávislou vojenskou výrobní kapacitu a druhým je otázka hospodářské závislosti na globálním trhu (zejména ropa).²⁰

---

¹⁷ Ibid., 54–56.

¹⁸ Ibid., 95–96.

¹⁹ Ibid., 96–120.

²⁰ Ibid., 106–108.

1.1.5 Společenský sektor

Tomuto sektoru byla po delší dobu věnována malá pozornost jakožto jednotce bezpečnosti. Přestože společenská a politická bezpečnost je ve velmi úzkém vztahu, tak každá představuje osamocenou část. V rámci společenské bezpečnosti není definičně pracováno s termínem „národ“. Patří sem velké či soběstačné skupiny se společnou identitou. Koncept se tak zaobírá kolektivní identitou a kroky, které jim poskytnou náležitou ochranu.²¹

Nejskloňovanějšími tématy společenské bezpečnosti jsou migrace, horizontální soupeření, vertikální soupeření a úbytek obyvatelstva. Přičemž u migrace může docházet k přetěžování původního obyvatelstva nově příchozími. V horizontálním soupeření se jedná zejména o významném vlivu sousedního společenství, kterému se postupně jiné společenství podřizuje. Vertikální soupeření představuje inkluzivní či exkluzivní pojetí identity. V jednom případě se tak jedná o dostředivý a v druhém o odstředivý charakter. Posledním tématem je úbytek obyvatelstva, jehož důvodem mohou být války, hladomory, epidemie, řízené genocidy či přírodní katastrofy. Uvedené důvody tak samy o sobě ohrožují existenci nositelů konkrétní identity. Společnost se tak může bránit dvěma způsoby, buďto sama aktivně podnikne kroky k vlastní ochraně nebo se pokusí prosadit citlivé téma do agendy vlády.²²

V současnosti tak mezi nejvýznamnější referenční objekty řadí národy, náboženské systémy či etnické skupiny atp. V některých případech může být odkazováno nejen na národ a jeho identitu, ale i přímo na suverenitu státu. Důležitou roli hrají média, skrze která lze jednoduše vymezit soupeřící strany a jasně tak ukázat „my“ a „oni“.²³

---

²¹ Ibid., 130–132.

²² Ibid., 133–135.

²³ Ibid., 136–140.

1.1.6 Politický sektor

Základem politického sektoru je udržení suverenity státu. Cílem je tedy udržet organizační stabilitu společenského řádu. V tomto sektoru se tak promítnou veškeré nevojenské hrozby, které výše uvedené ohrožují. Důležité je zmínit, že charakter politické bezpečnosti může v určité míře zasahovat do všech ostatních sektorů. Je tedy příhodné zpracovat politický sektor po vymezení a ohraničení sektorů předešlých. Nejvíce do tohoto sektoru budou zapadat různá vytváření tlaku na vládnoucí garnituru, přes podporu separatistických nálad a konče u narušování politických struktur uvnitř státu.²⁴

Převládajícím hlavním referenčním objektem v politickém sektoru je stát. Dalšími objekty mohou být tzv. kvazisuperstáty (Evropská Unie), samostatně organizované společenské skupiny bez vlastní státnosti (různé kmeny atp.) a transnacionální hnutí (náboženství). Uváděné jednotky disponují kapacitou vykonávat bezpečnostní kroky, a to díky dostatečné loajalitě svých stoupenců a značnou donucovací mocí.²⁵

Základními body politické bezpečnosti jsou vnitřní legitimita politické jednotky, tudíž seskupení hodnot, které utvářejí daný stát. Druhým je naopak vnější legitimita, kde hrozba zákonitě nemusí cílit na suverenitu státu, ale stačí již podkopávat ideologické základy, na kterých je vybudován. V konečném výsledku tak v obecné rovině politická bezpečnost zejména disponuje dvěma objekty, a to buď otázka legitimacy nebo uznání.²⁶

1.2 De facto stát

Pojem *de facto stát* je jedním z mnoha označení pro nestátní teritoriální entity. Uvedené entity představují pomyslnou černou díru na politických mapách světa. V posledních třech dekadách se počet i význam těchto entit značně zvýšil, a to s přispěním neoliberální globalizace. Tento nárůst doprovází i zvýšený zájem akademické pozornosti. Například čeští autoři Štěpán Podhrázský a Petr Daněk, kteří se k problematice *de facto států* vyjádřili ve své práci a odkazovali zejména na dvě události, které měly vliv na tento zvýšený zájem. První z nich bylo ukončení studené

---

²⁴ Ibid., 156–158.

²⁵ Ibid., 162–163.

²⁶ Ibid., 160–163.

války a rozpad Sovětského svazu, což vedlo ke vzniku politických entit za podpory Ruska, a druhou byly teroristické útoky z 11. září 2001, které změnilo nahlížení na de facto státy jako na potenciální základnu mezinárodního zločinu a terorismu, což bylo řazeno mezi globální bezpečnostní hrozby.²⁷

Přelomovou se stala kniha *International Society and the De Facto State* z roku 1998 od autora Scotta Pegga. Autor v knize uvedl pět bodů, dle kterých bylo možné odlišit de facto stát od jiné nesamostatné politické entity. Práce čelila značné kritice pro svou nejednoznačnost ve stanovených kritériích. Následné roky byla vedena značná debata v akademických kruzích na výše uvedené téma a samotný pojem a jeho definice tak stále prochází vývojem. K přiblížení termínu de facto stát bude využita definice dvou dříve zmíněných českých autorů. Označení de facto stát reprezentuje určitou teritoriální politickou entitu, která disponuje určitou mírou vnitřní suverenity, ale nedoznala mezinárodního uznání.²⁸

Ucelený a stručný přehled současného nahlížení na de facto státy můžeme nalézt v knize *De Facto States in Eurasia*, v kapitole od autora Souleimanova.²⁹ Dále podrobnější přehled vývoje de facto států nabízí práce Podhrázského a Daňka. V uvedené práci lze nalézt oblast Náhorního Karabachu v seznamu existujících de facto států mezi lety 2001–2018, a to na základě splněných níže citovaných podmínek.³⁰

- (1) kontrola území;
- (2) toto území je trvale osídleno;
- (3) ustanovení určitého politického vedení místním obyvatelstvem a zajištění alespoň základní územní správy;
- (4) snaha navazovat mezinárodní spolupráci, tedy vstupovat do oficiálních diplomatických vztahů s jinými státy a mezinárodními organizacemi;
- (5) postrádá mezinárodní uznání, o jehož dosažení však usiluje;
- (6) tyto podmínky byly splněny.³¹

---

²⁷ Štěpán Podhrázský a Petr Daněk, „Trvale dočasné? Tendence vývoje souboru de facto států“, *Mezinárodní vztahy* 55, č. 3 (2020): 5–6, <https://mv.iir.cz/issue/view/140> (staženo 15. listopadu 2022).

²⁸ *Ibid.*, 7–11.

²⁹ Emil Aslan Souleimanov, „Terminology“, in *De Facto States in Eurasia*, ed. Tomáš Hoch a Vincenc Kopeček (Abingdon, Oxon: Routledge, an imprint of the Taylor & Francis Group):11–13.

³⁰ Podhrázský „Trvale dočasné? Tendence vývoje souboru de facto států“: 7–12.

³¹ *Ibid.*, 12.

1.3 Geopolitika

Současná podoba vnímání světového řádu vznikla na historicky jednom z nejhorších konfliktů, který se odehrál na území Evropy. V roce 1648 byl ukončen dlouhý konflikt, v jehož důsledku zahynula téměř čtvrtina tehdejší středoevropské populace. Vyčerpané mocnosti tak uzavřely Vestfálský mír, který byl podepřen řadou nezávislých států. Každému státu byl tak přiznán atribut suverénní moci nad vlastním územím. Ovšem tyto atributy a mocenské uspořádání nemělo významnější vliv na jiná mocenská centra ve světě. Navzdory různým pohledům na světové uspořádání a historickému vývoji po několik staletí se dokázal vestfálský systém rozšířit po celém světě. V současné době představuje rámec mezinárodního uspořádání na bázi suverénních států. Momentálně tak všechna mocenská centra využívají složky vestfálského uspořádání.³²

Termín geopolitika spojuje vztah mezi geografickým prostorem a politickými jevy a procesy. Za zakladatele politické geografie je považován Friedrich Ratzel s jeho prací *Politische Geographie*, avšak jako první termín geopolitika použil švédský vědecký pracovník Johan Rudolf Kjellen v roce 1899. V první polovině 20. století se tento vědní obor začal rozvíjet a velmi významná geopolitická škola vznikla v meziválečném Německu. Tento fakt vedl k ztracení geopolitiky po druhé světové válce jako vědního oboru. Byl tak naopak postaven proti politické geografii, který byl stále považován jako vědní obor.³³

Změna v přístupu ke geopolitice nastala v 70. a následně zejména v 80. letech minulého století. Prvním důvodem byla významná změna v mezinárodním prostředí a nastartování bipolárního konfliktu mezi Západem a Východem. O zažití termínu se zasloužil zejména tehdejší americký státní tajemník Henry Kissinger. Druhým důvodem byla nastupující nová generace politologů a politických geografů. Ti již nemuseli být nikterak spojováni a ani je netížila ona spojitost s německou geopolitickou školou. Dalším důvodem byl zvýšený zájem o geopolitiku z důvodu světovějšího pohledu na vzájemný vztah mezi politickými procesy a geografickým prostorem.³⁴

Konec studené války s sebou přinesl i tři nové typy rozlišení geopolitiky dle autorů, kteří se tématu věnují. Konkrétněji se jedná o neoklasickou geopolitiku,

³² Henry Kissinger, *Uspořádání světa: státní zájmy, konflikty a mocenská rovnováha* (Praha: PROSTOR, 2016), 7–14.

³³ Bořivoj Hnízdo, *Mezinárodní perspektivy politických regionů* (Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1995), 9.

³⁴ *Ibid.*, 10.

populární geopolitiku a kritickou geopolitiku. Přičemž prvně uvedený termín je spojován zejména v souvislosti s politickou sférou. Populární geopolitika zahrnuje noviny a veřejná média, včetně sociálních sítí. Poslední kritická geopolitika má původ zvláště v akademickém prostoru.³⁵

Geopolitical Futures uvádí prvky, kterým se věnovat při hodnocení geopolitického vlivu, následovně: geografie, politika, ekonomika, vojenství, technologie a kultura. Geografie je v plno aspektech určující v podobě nákladů či zisků z daného území, dále předurčuje požadavky na jeho udržení či získání. Politika naopak představuje směřování země a způsob jakým je řízena, tento aspekt má tak vliv na sociální stabilitu a strategii v mezinárodním prostředí. Silná ekonomika naopak zajišťuje celkovou stabilitu, a je tak stavebním kamenem států. Ekonomická situace tak může mít přímý vliv na chování státu v geopolitické sféře. Vojenská stránka klasicky umožňuje projekci síly, silná armáda sama o sobě nemusí být dostačující odstrašující faktor, a tak mnohdy dochází ke vzniku aliancí. Technologický prvek může v geopolitické rovině hrát významnou roli, kdy se v technologickém centru kumuluje moc skrze duševní vlastnictví. Různé národní státy a jejich obyvatelstvo může přikládat různou váhu kultuře, tudíž geopolitické a kulturní síly se mohou v průběhu času vzájemně ovlivňovat a pohánět.³⁶

Výše uvedené prvky tak *Geopolitical Futures* pokládá za základní faktory, a to včetně s relevantními vnějšími faktory. Je tedy nutné tyto prvky analyzovat a následně vyhodnotit možný výkyv moci.³⁷ Vesměs dochází ke shodě s mnou vybranou metodou sektorů, které byly představeny autory kodaňské školy. Volba uvedené metody byla z důvodu analýzy konfliktu, a tak jsem přistupoval zejména k literatuře, která se věnuje bezpečnostním studiím.

---

³⁵ Slavomír Horák, „History and Evolution of Geopolitics toward Central Asia“, In *EUROPEAN HANDBOOK OF CENTRAL ASIAN STUDIES: History, Politics, and Societies*, eds. Jeroen Van den Bosch, Adrien Fauve, Bruno de Cordier (Stuttgart: ibidem Press, 2021): 581, <https://www.ibidem.eu/en/the-european-handbook-of-central-asian-studies-9783838215181.html> (staženo 3. února 2023).

³⁶ „What Are the Fundamentals of Geopolitics?“, Learn with GPF, Geopolitical Futures, naposledy upravené 9. prosince 2022), <https://geopoliticalfutures.com/learn-with-gpf/what-are-the-fundamentals-of-geopolitics/> (staženo 4. března 2023).

³⁷ Ibid.

2. Základní charakteristika oblasti Náhorního Karabachu

2.1 Stav výzkumu

Ke změně geopolitické situace na jižním Kavkaze po konfliktu v roce 2020, se vyjádřilo již několik autorů. Názory na výsledný stav a kdo získal převahu v oblasti se značně různí. Ve slovenském prostředí se problematice nového geopolitického uspořádání po karabašské válce věnovala Rozkošová v článku *Geopolitické súvislosti konfliktu o Náhorný Karabach v roku 2020*. Autorka v článku poznamenala, že Rusko nemá zájem jednak zhoršit své vztahy s Tureckem, ale ani s Ázerbájdžánem, zároveň dodává, že angažovanost Turecka v konfliktu vyzdvihuje rostoucí úlohu Turecka nejen na Kavkaze, ale i v globálním měřítku.³⁸

Maďarský autor Rác naopak předkládá verzi, že tím, kdo posílil svou pozici v regionu, je Rusko. V zásadě zvýšený vliv podkládá zejména přítomností ruských jednotek na ázerbájdžánské půdě v Náhorním Karabachu.³⁹ Velmi zajímavý je postoj turecké autorky Yazici, která přímo zmiňuje Erdoganovo selhání ohledně větší turecké stopy na Kavkaze. Dále v pěti bodech determinuje jednoznačného vítězství Putina, a tím pádem významného nárůstu ruského vlivu.⁴⁰ Dále dvojice autorů Ismayil a Yilmaz zmiňují vzrůstající turecký vliv, který se Írán i Arménie snaží mírnit, ale zároveň podtrhují, že ruské základny v Arménii a jeho vojenská přítomnost v Náhorním Karabachu vysílá jasný signál o pevné ruské pozici v regionu.⁴¹

Další autorka Miarka vidí ruský úspěch značně omezen, právě k nově vzniklé situaci, kdy je nuceno jednat s tureckou stranou ohledně karabašské situace, k čemuž přispěl právě vzestup Turecka.⁴² Hayrapetyan oprávněně označuje přítomnost Turecka

³⁸ Zuzana Rozkošová, „GEOPOLITICKÉ SÚVISLOSTI KONFLIKTU O NÁHORNÝ KARABACH V ROKU 2020“, *Almanach: Aktuálne Otázky Svetovej Ekonomiky a Politiky* 16 č. 1 (2021): 32-43, https://cuni.primo.exlibrisgroup.com/permalink/420CKIS_INST/1pop0hq/cdi_proquest_journals_2619674510 (staženo 17. února 2023).

³⁹ András Rác, „IN RUSSIA’S HANDS Nagorno-Karabakh after the ceasefire agreement“, *European Union Institute for Security Studies (EUISS)* (2021): 7–8, <https://www.jstor.org/stable/resrep30226> (staženo 23. října 2022).

⁴⁰ Ezgi Yazici, „Russian President Putin Wins Upset Victory in Nagorno-Karabakh“, *Institute for the Study of War* (2020): 1–2, <https://www.jstor.org/stable/resrep27561> (staženo 18. února 2023).

⁴¹ Elnur Ismayil a Suhnuz Yilmaz, „Strategic alignments and balancing of threats: military and political alliances in the South Caucasus (1991–2021)“, *Central Asian Survey* 41 č. 3 (2022): 545–547, <https://doi.org/10.1080/02634937.2021.2000940> (staženo 17. února 2023).

⁴² Agnieszka Miarka, „THE 2020 AUTUMN WAR IN NAGORNO-KARABAKH: COURSE AND IMPLICATIONS FOR THE STRATEGIC BALANCE OF POWER IN THE SOUTH CAUCASUS REGION“, *Asian affairs* 52 č. 4 (2021): 841–844, <https://doi.org/10.1080/03068374.2021.1993050>

na jižním Kavkaze za nový styčný bod s Ruskem a dodává, že Rusko upevnilo svou pozici právě díky své vojenské přítomnosti v Náhorním Karabachu, a to navzdory rostoucímu tureckému vlivu. Na druhou stranu vyjadřuje pochybnosti nad budoucím vývojem, jehož výsledek bude záviset nad schopností realizace ekonomické integrace v regionu.⁴³

Shrneme-li výše uvedené postoje, můžeme určit, že mírně převažuje názorové spektrum o posílení ruského vlivu v geopolitické rovině. Na druhou stranu, většina autorů svá tvrzení směřuje zejména na pozici armády a nové vojenské uspořádání v oblasti. V souladu s cílem mé práce pak tento přístup odpovídá pouze jednomu sektoru, a to vojenskému. Nejsou tak zhodnoceny další možné sektory, kde mohlo dojít k taktéž významným změnám, pro které byla hnacím motorem vojenská eskalace v oblasti Náhorního Karabachu.

Mým záměrem pro tuto práci je využít sektorové metody pro podrobnější rozebrání vlivů v jednotlivých segmentech. Měřitelnost geopolitického vlivu může být v některých případech subjektivně hodnocena, zejména v případech, kdy se nejedná o „loutkový“ stát ani jedné ze zúčastněných stran. Vojenská a politická náklonost pravděpodobně může vést i k podřízení ekonomické stránky spolupráce, ohledně sociální stránky to již nemusí být tak jednoznačné a vliv si stále může zachovat stát, který je například kulturně blíže nebo jsou zde historicky velmi silné vzájemné vazby. Vybral jsem několik stěžejních indikátorů v rámci každého sektoru, které budou dále v práci rozepsány a měly by významně přispět k identifikaci rozdílů vlivů jednotlivých sledovaných zemí.

Termín sekuritizace se u kodaňské školy stal hlavním tématem v oblasti bezpečnostních studií. Tehdejší nově popsany přístup k analýze byl prvně označen právě jeho kritiky jako kodaňská škola. Jelikož pro tuto práci není cílem identifikovat proces sekuritizace v jednotlivých státech, nebude uvedený proces sledován. Na druhou stranu může být tento termín použit ve spojitosti s projevy důležitých představitelů, a to v dotčených sektorech.

(staženo 24. listopadu 2022).

⁴³ Lilit Hayrapetyan, „The Nagorno-Karabakh war of 2020 and the change of the regional status quo“, *Przeгляд Politologiczny* č. 1 (2022): 91–93, <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1033318> (staženo 17. února 2022).

2.2 Geografické vymezení Náhorního Karabachu

Samotný název Náhorní Karabach spojuje kultury, které se v těchto místech prolínají. „Náhorní“ pochází z ruského slova „nagorny“, což představuje hornatou oblast. Dále „Karabach“ má turkicko-perský původ, který sahá do 14. století a nejpoužívanějším překladem „kara“ je „černá“ a „bağ“ „zahrada“, přičemž má odkazovat na úrodnost regionu. Ještě před tímto muslimským názvem Arméni nazývali tento region jako „Arcach“.⁴⁴

Oblast Náhorního Karabachu je situována na jižním Kavkazu, přesněji v jihozápadní části Ázerbájdžánské republiky. Rozhodnutí o přidružení území k Ázerbájdžánu učinil ve 20. letech minulého století sovětský vládce Josif Stalin. Území zaujímá plochu o rozměru 4 400 km² s průměrnou nadmořskou výškou 1 100 metrů. Vyznačuje se svou krajinnou rozmanitostí od vysokých horských hřebenů, kde jej na severu reprezentuje pohoří Mrav, jehož dominantou je hora Gjamiš (3 724 m.n.m.), přes plochá údolí a husté dubové a bukové lesy charakteristické pro nižší horské svahy. Dále se v údolích vyskytují ovocné sady, vinice a morušové háje.⁴⁵

Signifikantním tokem je řeka Tartar, která dosahuje délky 195 km a na jejím toku je zbudovaná Sarsangská vodní nádrž.⁴⁶ Podnebí v regionu se pohybuje od mírného až po převážně subtropické. Ve výšinách se teploty pohybují od - 23 °C v zimním období po 37 °C v období letním. Jsou zde naleziště uhlí, mědi, zinku, železa a dalších nerostných surovin včetně bohatých ložisek mramoru a zlata. Dále v oblasti můžeme nalézt zdroje minerálních vod bohaté na obsah železa.⁴⁷

Jak již bylo dříve uvedeno, Arméni oblast Náhorního Karabachu historicky nazývají Arcach. Na základě této souvislosti samotný de facto stát uvedl svůj oficiální název jako Republika Arcach. Dále území, která pod ní náleží kromě oblasti Náhorního Karabachu, jsou i území dobytá arménskou armádou z první poloviny 90. let. V mapách

---

⁴⁴ Thomas De Wall, *Black Garden : Armenia and Azerbaijan through peace and war*, (New York: New York University Press, 2003), 8.

⁴⁵ John Misachi, „Nagorno-Karabakh“, Worldatlas, naposledy upravené 12. července 2021, <https://www.worldatlas.com/geography/nagorno-karabakh.html> (staženo 19. listopadu 2022). Jaromír Kolejka, „Jak se žije v Náhorním Karabachu – geografie frontové země“, *Geografické rozhledy* 4/07–08 (2008): 30, <https://www.geograficke-rozhledy.cz/archiv/clanek/787/pdf> (staženo 16. listopadu 2022).

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ „Geographic Location, Climate, Natural Resources and Wildlife of the Nagorno Karabakh Republic“, Country profile, NKRUSA, http://www.nkrusa.org/country_profile/geography.shtml (staženo 19. listopadu 2022).

lze nalézt, že některé části, které si nárokovala, byly pod ázerbájdžánskou kontrolou. Zejména na severu a východě linie dotyku, pro lepší orientaci je v příloze č.1 mapa.

Republika Arcach disponuje vlastním politickým uspořádáním a prezentuje i ozbrojené síly jako vlastní. Ve své konstituci přijaté v roce 2017 uvádí, že názvy Republika Arcach a Náhorně-karabašská republika jsou totožná. Územní uspořádání je děleno na 7 regionů a hlavním městem je Stěpanakert. Státní vlajka je téměř identická s vlajkou Arménie, pouze s přidáním bílým trojúhelníkem v pravé části vlajky.⁴⁸

2.3 Historické souvislosti

Náhorní Karabach je spojován se starověkou epochou říše Urartu mezi 8.–6. stol. př. n. l. Následně se o území přetahovaly zejména okolní národy v čele s perskou říší, v mezidobě existovala i nezávislá Arménie, která v roce 301 jakožto vůbec první stát na světě přijal křesťanství za své státní náboženství. Arménská území se později stala frontovou linií mezi Turky a Peršany, jejíž uvedená území si v 17. století rozdělily a vznikl zde chanát pod perskou nadvládou. Na počátku 19. století se v oblasti odehrály dvě války mezi Ruskem a Persií, po kterých byla oblast Karabachu připojena k Rusku.⁴⁹

Zlomovým pro Náhorní Karabach se roku 1917 stala únorová revoluce v Rusku, ten se tak stal svým způsobem od října téhož roku nezávislým. Ázerbájdžán po vyhlášení vlastní nezávislosti požádal Turky o pomoc s obnovením kontroly nad regiony Náhorní Karabach a Zangezur. Po další roky probíhaly početná vyjednávání mezi znesvářenými stranami pod mediací různých států. Definitivní rozuzlení pak přinesla opětovná nadvláda Ruska a rozhodnutí z června 1921, že bude Náhorní Karabach připojen k Arménii na základě uspořádaného referenda v dotčeném území. Ovšem toto rozhodnutí bylo nakonec změněno přímo ze strany Stalina a území mělo zůstat Ázerbájdžánu s tím, že Náhorní Karabach bude představovat autonomní oblast.⁵⁰

Ke konci roku 1922 stále probíhaly ozbrojené střety a až v listopadu 1924 byla oficiálně potvrzena existence Náhorně-karabašské autonomní oblasti (NKAO). Ovšem o rozsahu autonomie měla rozhodnout ázerbájdžánská strana. Rozhodnutí bylo učiněno

---

⁴⁸ The Government of Artsakh Republic, <http://gov.nkr.am/en/> (staženo 20. listopadu 2022).

⁴⁹ Kolejka, „Jak se žije v Náhorním Karabachu – geografie frontové země“, 30.

⁵⁰ Charlotte Hille, „Disputed Territories: Nagorno-Karabakh, Nakhichevan and Zangezur“, in *State Building and Conflict Resolution in the Caucasus*, (Leiden: Brill, 2010), 163–169.

bez dostatečného projednání či hlasování. Na území NKAO byla zajištěna veřejná správa a výuka na školách v místním vévodícím, tedy arménském jazyce.⁵¹ Situace na Armény dominantně obývaném území NKAO byla tak po dobu sovětské nadvlády značně utlumena. Arméni využívali období výrazných politických změn, kdy se pokoušeli domoci připojení NKAO k tehdy sovětské Arménii. Hlavním nástrojem se staly dopisy a petice zasílané přímo do Moskvy.⁵²

Aktuální problematiku ohledně situace kolem oblasti Náhorního Karabachu můžeme spojit s událostmi, které se odehrály souběžně s rozpadem Sovětského svazu. Z hlediska novodobé eskalace je počátkem označován únor 1988, avšak prvopočátky událostí lze vyzorovat již počátkem října 1987. V ázerbájdžánské vesnici Chardakhlu byli zbiti arménští farmáři místní policií. Arménští nacionalisté se na možnost otevřeného střetu již nějakou dobu připravovali, zejména pak disponovali zbraněmi i československé provenience.⁵³

Stupňovaly se arménské protesty, které byly označovány jako mírumilovné a zejména v sobě nenesly nežádoucí protisovětské znaky. Na druhé straně barikády se taktéž v reakci na odsun Ázerů z regionu Kafan začaly organizovat protiarménské demonstrace. Vyvrcholením byl pogrom na Arménech, který se odehrál ke konci února 1988 v Sumgaitu. Přes děsivost útoku počet obětí zdaleka nedosáhl výčtu masakrů v Baku z roku 1905 či těch o 13 let později.⁵⁴

Pro tehdejšího vůdce SSSR Michaila Sergejeviče Gorbačova byl spor ohledně Náhorního Karabachu nepříjemným z hlediska možného spuštění řetězové reakce v dalších méně stabilních regionech. Sovětská garnitura se tak snažila celou situaci před veřejností zastřít. Ovšem nepřátelství a násilí se začalo mezi oběma etniky velice rychle šířit a po nabytí nezávislosti na Sovětském svazu se rozhořel naplno mezistátní konflikt.⁵⁵

Během rozpoutaného konfliktu byla pro ázerbájdžánskou stranu zejména bolestná ztráta strategického města Šuša, taktéž označovaného za kolébku ázerbájdžánské kultury. Rozhořený konflikt s sebou přinesl i mezinárodní pozornost a byla vytvořena Minská skupina, která po slibném začátku začala zaostávat za novou

---

⁵¹ Ibid., 169–170.

⁵² De Wall, *Black Garden : Armenia and Azerbaijan through peace and war*, 16 a 125–138.

⁵³ Ibid., 18–26.

⁵⁴ Ibid., 26–44.

⁵⁵ Ibid., 27–55 a 161.

ruskou iniciativou v oblasti. Skutečnou válečnou eskalací se však stala zima na přelomu let 1993 a 1994. V té době již oba zneprátené státy disponovaly skutečnými armádami.⁵⁶

K zastavení konfliktu přispěla schůze zemí Společenství nezávislých států, která se uskutečnila v Kyrgyzstánu na počátku května 1994 a byl podepsán Biškekský protokol. Následně byl postupně podepsán dokument o příměří, které vešlo v platnost o půlnoci z 11. na 12. května.⁵⁷

Během následujících let se stala situace kolem řešení otázky statutu Náhorního Karabachu bezvýsledná. Navzdory platnému příměří ročně umíraly desítky až stovky osob při „přeshraniční“ palbě. Vzájemné nepřátelství vedlo i k prosazení plánované výstavby ropovodu Baku–Tbilisi–Ceyhan mimo území Arménie. Projekt byl značně podporován ze strany USA a přiblížil Ázerbájdžán k „Západu“ a naopak Arménii odkázal více k Rusku.⁵⁸

Dalším počinem, který měl představovat způsob řešení sporu o Náhorní Karabach, byly tzv. Madridské principy, které byly oběma stranám představeny v roce 2007 Organizací pro bezpečnost a spolupráci v Evropě. V zásadě tyto principy vycházely ze závěrečného aktu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě, konané v roce 1975 v Helsinkách. Dva roky po konferenci v Madridu byly na zasedání konaném v Aténách zdůrazněny body, na kterých měly oba zainteresované státy spolupracovat. Konkrétně bylo zmíněno neuzítí síly či její hrozby, územní celistvost, rovná práva a sebeurčení národů.⁵⁹

Nadále nedocházelo k žádnému výraznému posunu v řešení uvedeného sporu a níže citovaným proslovem tehdejšího ministra zahraničí Ázerbájdžánu na půdě NATO v říjnu 2010, můžeme ohraničit nastartování zcela nového přístupu ázerbájdžánské strany v přístupu k řešení karabašské otázky. První signifikantní změnou se stal nárůst výdajů na armádu, které byly následujícího roku hned dvojnásobné⁶⁰. Druhou

---

⁵⁶ Ibid., 161–236.

⁵⁷ Ibid., 238–240.

⁵⁸ Ibid., 251–268.

⁵⁹ „Fifteenth Meeting of the Ministerial Council 29 and 30 November 2007“, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) (listopad 2007), <https://www.osce.org/files/f/documents/4/1/33180.pdf> (staženo 28. června 2023).

„Seventeenth Meeting of the Ministerial Council 1 and 2 December 2009“, <https://www.osce.org/files/f/documents/b/5/67621.pdf> (staženo 28. června 2023).

⁶⁰ „Military expenditure (% of GDP) – Azerbaijan“, Data, World Bank, <https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.GD.ZS?end=2020&locations=AZ&start=2004&view=chart> (staženo 22. listopadu 2022).

podstatnou změnou bylo podepsání smlouvy o strategickém partnerství a vzájemné podpoře s Tureckem. To vedlo k prohloubení dosavadní vojenské spolupráce, ale zejména nastartování společných vojenských cvičení, během nichž ázerbájdžánská strana získávala know-how moderních armád NATO.⁶¹

*„Nyní se nacházím ve značně choulostivé situaci. Nejde o to, zda Arménie přijme návrh Minské skupiny OBSE, nebo ne. Jde o to, zda je Arménie ochotna změnit status quo jakýmkoliv způsobem a za jakýchkoliv podmínek. Začínáme mít pochybnosti. Existuje příliš mnoho znepokojivých signálů, které naznačují, že Arménie nemá zájem o mírové řešení konfliktu“.*⁶²

---

⁶¹ Haldun Yalçinkaya, „Turkey’s Overlooked Role in the Second Nagorno-Karabakh War“, *The German Marshall Fund of the United States*, 21. ledna 2021, <https://www.gmfus.org/news/turkeys-overlooked-role-second-nagorno-karabakh-war> (staženo 22. listopadu 2022).

⁶² Ismailzade, „The Nagorno-Karabakh Conflict:: Current Trends and Future Scenarios“, 4.

3. Analýza konfliktu

Tento 44 dnů trvající ozbrojený střet začal v ranních hodinách 27. září 2020 dělostřeleckou palbou podél celé linie kontaktu. Následovalo vzájemné obviňování ohledně eskalace napětí, přičemž byla zahájena ázerbájdžánská operace Iron Fist. Arménie v té době byla členem obranného paktu, jenž by měl v ideálním případě při jejím napadení aktivovat spojence v rámci *Organizace Smlouvy o kolektivní bezpečnosti*⁶³. Na straně Ázerbájdžánu byla *Dohoda o strategickém partnerství a vzájemné podpoře*, kterou podepsal spolu s Tureckem v roce 2010.

3.1 Vojenský sektor

Nepochybně jeden z podstatných sektorů, co se týče analýzy válečných konfliktů. Byť je výsledek války zřejmý a faktem je ázerbájdžánské vítězství, tak je nutné přiblížit role jednotlivých aktérů v podobě Ruska a Turecka. Níže bude popsán zřetelný rozdíl v přístupu zmíněných zemí v tomto sektoru. Dále je pro představu přiložen poměr sil Ázerbájdžánu a Arménie před znovu obnovením bojových operací v oblasti Náhorního Karabachu (viz. příloha 2) a identifikovaný klíčový terén (viz. příloha 3).

Vzhledem k potřebě arménské armády je více jak 200 příslušníků ozbrojených sil každoročně přijímáno k vojenskému vzdělávání v Rusku⁶⁴. Ruský přínos pro arménskou stranu je tak nejen vzdělávání personálu, ale i přístup k výhodnějším cenovým nabídkám na ruskou vojenskou techniku. Ázerbájdžán vysílal vzdělávat příslušníky ozbrojených sil do Pákistánu a Turecka. S Tureckem zahájil spolupráci v roce 1992, ale významná akcelerace vzájemné spolupráce započala rokem 2010. V tomto období se ázerbájdžánské nejvyšší velení přeorientovalo ze sovětských doktrín na turecké a byla nastavena blízká poradní činnost tureckých generálů.⁶⁵

Podzimnímu konfliktu předcházela čtyřdenní eskalace v červenci téhož roku. Mezi 12. a 16. červencem byly oběti na obou stranách, přičemž signifikantní byla ztráta v Ázerbájdžánu oblíbeného generálmajora Polada Hasimova. Již v tomto období se

---

⁶³ Z angl. *Collective Security Treaty Organization* (CSTO). Sdružuje zejména postsovětské republiky v čele s Ruskem. Dále zmíněná Arménie, Bělorusko, Kazachstán, Kyrgyzstán a Tádžikistán.

⁶⁴ Emil Danielyan, „Russia To Boost Military Training For Armenia“, *RadioFreeEurope/RadioLiberty*, 9. září 2016, <https://www.azatutyun.am/a/27977627.html> (staženo 15. dubna 2023).

⁶⁵ John F. Antal, *Seven Seconds to Die: A Military Analysis of the Second Nagorno-Karabakh War and the Future of Warfighting* (Kindle Edition: Casemate, 2022), 34–37.

Ázerbájdžán mohl opřít o silnou tureckou pomoc a následně uskutečnily společná vojenská cvičení v červenci a srpnu.⁶⁶ V Arménii proběhlo cvičení s ruskou účastí na počátku roku a také se podílela na ruském vojenském cvičení Kavkaz 2020, které se konalo mezi 21. a 26. zářím.⁶⁷ Jedním z posledních ukazatelů chystané ofenzivy se stalo konfiskování vozidel typu off-road na území Ázerbájdžánu 22. září.⁶⁸

Válečný stav byl opět obnoven 27. září dělostřeleckou palbou podél celé linie kontaktu. Arménská obrana byla nepřipravena a byl to jeden z prvních negativních bodů, který představoval selhání arménské zpravodajské služby. V prvních 15–20 minutách bylo Arménům vyřazeno 50 % protiletadlových sil a 40 % dělostřelectva. Již počátky naznačily, že se jedná o střet armád 20. a 21. století. Dále bylo více než zřejmé, že se jedná o důkladně naplánovanou ázerbájdžánskou operaci, na které participovali i turečtí plánovači. Konkrétněji byli zodpovědní za své skupiny turečtí generálmajori Bahtiyar Ersay a Göksel Kahya, přičemž druhý jmenovaný měl na starosti turecké drony TB2 Bayraktar. V průběhu roku byly vykonány inspekce za účasti tureckých armádních představitelů a v neposlední řadě od červencového společného cvičení zůstaly na území Ázerbájdžánu rozmístěné turecké vojenské jednotky, podstatný je fakt, že zde zůstali operátoři dronů, včetně leteckého personálu.⁶⁹

Ázerbájdžánská operace Iron Fist byla plánovaná na maximalizaci územního zisku za efektivního využití palby a manévru. V zásadě přesná palba měla umožnit manévr jednotek a zároveň nebyl kladen důraz na dobývání arménských vyvýšených pozic. Významným přispěním bylo získání letecké nadvlády Ázerbájdžánem během prvních dní konfliktu.⁷⁰

Přímým zapojením turecké strany bylo shromažďování kritických informací o činnosti arménských jednotek, a to za využití dronů, satelitů a v neposlední řadě

---

⁶⁶ Antal, *Seven Seconds to Die: A Military Analysis of the Second Nagorno-Karabakh War and the Future of Warfighting*: 37–47.

⁶⁷ Ibid., 222.

„Thousands of Russian troops participate in military exercises in Armenia“, *Commonspace.eu*, 30. ledna 2020, <https://www.commonspace.eu/news/thousands-russian-troops-participate-military-exercises-armenia> (staženo 16. dubna 2023).

Mason Clark, George Barros, Madisyn GoodBallet, Joseph Kyle, Owen Lee, Savannah Modesitt a Paisley Turner, „WARNING: RUSSIA’S KAVKAZ-2020 MILITARY EXERCISE“, *The Institute for the Study of War* (25. září 2020), <https://www.understandingwar.org/background/warning-russia%E2%80%99s-kavkaz-2020-military-exercise> (staženo 16. dubna 2023).

⁶⁸ Antal, *Seven Seconds to Die: A Military Analysis of the Second Nagorno-Karabakh War and the Future of Warfighting*: 50.

⁶⁹ Ibid., 45–51 a 219.

⁷⁰ Ibid., 51–52.

letounu včasné výstrahy E-7A. K uvedenému turecká strana využívala vlastní vzdušný prostor. V průběhu září a října bylo zaznamenáno výrazné navýšení vojenských leteckých transportů z Turecka skrze Gruzii do Ázerbájdžánu. Mimo uvedené bylo zdokumentováno dopravování syrských žoldáků na podporu ázerbájdžánské operace, jejichž počet byl udáván od 500 do 2 000⁷¹. Další pravděpodobná turecká stopa se týká letounů An-2, které byly upraveny a pomocí dálkového ovládání pouze představovaly klamné cíle pro arménské protivzdušné systémy, které byly následně efektivně ničeny po prozrazení vlastních pozic. Zároveň arménské prostředky elektronického boje ruské provenience se ukázaly jako neefektivní.⁷²

Precizní útoky v hloubi arménské obrany se tak negativně podepisovaly na morálce a postupně docházelo k neorganizovanému ústupu z vybudovaných pozic. Rozhodující bitva se odehrála u strategického města Šuša. Ázerbájdžánská strana využila k útoku a infiltraci speciální jednotky, které zahájily přesun 25. října a pochodovaly pět dnů a nocí. Na druhou stranu se arménské straně prvně podařilo efektivně odrazit útok až právě u výše uvedeného města a připsat si alespoň nějaký úspěch. Ubránit Šušu se i tak nepodařilo a Ázerbájdžán získal klíčový bod, který umožnil kontrolovat hlavní přístupovou cestu z Arménie do Náhorního Karabachu. 9. listopadu byl sestřelen ruský bojový vrtulník Mi-24, když doprovázel kolonu směřující z ruské základny v Gyumri. Téhož večera započala vyjednávání o ukončení konfliktu. Oficiálně byl konflikt ukončen 10. listopadu v jednu hodinu ráno a k zajištění bezpečnosti byly do Náhorního Karabachu odeslány ruské mírové jednotky, jejichž počet měl činit až 2 000 mužů.⁷³

V tomto sektoru jsem vybral tři základní body k identifikaci vlivu z hlediska vojenské angažovanosti. Jedná se konkrétně o *aktivní účast v konfliktu, vojenskou přítomnost v Náhorním Karabachu a vliv na výsledek konfliktu*. V aktivní účasti hodnotím významnou tureckou převahu. Nejenže se Turecko podílelo na plánovacím procesu, ale svou činností aktivně podpořilo vojenskou operaci v Náhorním Karabachu. Další pravděpodobnou indicií o přímém zapojení může být role personálu Bayraktarů, kteří zůstali v Ázerbájdžánu. To ze dvou důvodů, jednak objednávku tureckých dronů

⁷¹ Bethan McKernan, „Syrian rebel fighters prepare to deploy to Azerbaijan in sign of Turkey’s ambition“, *The Guardian*, 28. září 2020, <https://www.theguardian.com/world/2020/sep/28/syrian-rebel-fighters-prepare-to-deploy-to-azerbaijan-in-sign-of-turkeys-ambition> (staženo 16. dubna 2023).

⁷² Antal, *Seven Seconds to Die: A Military Analysis of the Second Nagorno-Karabakh War and the Future of Warfighting*: 52–56 a 105 a 235.

⁷³ *Ibid.*, 53–235.

ázerbájdžánská strana potvrdila koncem června⁷⁴ a doba výcviku personálu je udávána na čtyři až pět měsíců⁷⁵. Byť v následujících třech měsících, za předpokladu že akorát započal či již probíhal odborný výcvik, tak mohl Ázerbájdžán oplývat vlastním vyškoleným personálem. Pokud se Turci angažovali pouze jako poradci, tak i jejich praktické zkušenosti ze skutečných operací⁷⁶ byly neocenitelné.

Ohledně vojenské přítomnosti v Náhorním Karabachu hodnotím mírnou převahu Ruska vzhledem k počtu nasazených sil na uvedeném území a skutečnosti, že se nadále jedná o mezinárodně uznané území Ázerbájdžánu. Vojenská přítomnost Turecka se stala již pravidlem a dále zde působí turečtí pozorovatelé na společném operačním centru s ruskými protějšky a monitorují dodržování mírové dohody. Vliv na výsledek konfliktu hodnotím naopak mírně v turecký prospěch, a to pouze z důvodu, že hlavním mediátorem mírových jednání se stalo Rusko. Za předpokladu, že by se Rusko nedokázalo prosadit do této role, v hodnocení by velmi zaostávalo za Tureckem, které se aktivně podílelo na všech fázích konfliktu.

3.2 Ekonomický sektor

Z ekonomického hlediska je Ázerbájdžán vzhledem ke svému nerostnému bohatství ve velmi silné pozici. V roce 2020 činil export ropy a zemního plynu zhruba 85 % z celkového podílu. Představovalo to částku přesahující 12 miliard dolarů. Tyto produkty směřují zejména do Evropy a Asie, přičemž největším odběratelem byla Itálie (29,6 %), následovaná Tureckem (18,8 %), které významně odebírá produkty spojené s těžbou ropy (více jak 80 %), a třetím Ruskem (5,24 %), jež dováží převážně zeleninu a ovoce. Naopak největší podíl zboží do země putuje shodně z Turecka a Ruska (18,8 % oba), přičemž z Turecka proudí převážně technologie a z Ruska zejména pšenice.⁷⁷

⁷⁴ Burak Ege Bekdil, „Azerbaijan to buy armed drones from Turkey“, *DefenseNews*, 25. června 2020, <https://www.defensenews.com/unmanned/2020/06/25/azerbaijan-to-buy-armed-drones-from-turkey/> (staženo 21. dubna 2023).

⁷⁵ „Azerbaijani pilots complete UAV pilot training on Bayraktar TB2 UCAVs“, *DefenseHere*, 6. února 2021, <https://www.defensehere.com/en/azerbaijani-pilots-complete-uav-pilot-training-on-bayraktar-tb2-ucavs> (staženo 21. dubna 2023).

L. Albert, „Baykar Begins Training Initial Batch of Akinci UCAV Pilots“, 8. března 2021, <https://www.overtdefense.com/2021/03/08/baykar-begins-training-initial-batch-of-akinci-ucav-pilots/> (staženo 21. dubna 2023).

⁷⁶ Turecko využívalo svých dronů již několik let před konfliktem z roku 2020, a to v rámci operací vedených na území Sýrie a Iráku.

⁷⁷ „Azerbaijan“, Historical data, OEC, <https://oec.world/en/profile/country/aze?yearSelector1=2020> (staženo 23. dubna 2023).

U Arménie z hlediska exportu vévodí taktéž nerostné suroviny v podobě měděné rudy (24,1 %) a zlata (15,8 %), přičemž největšími odběrateli jsou Rusko (21,6 %) a Švýcarsko (19,6 %). Celkový příjem z exportu činil zhruba 2,9 mld. dolarů. Největším importérem je Rusko s podílem 33,4 % a dále Čína s 12,2 %.⁷⁸

Pro oba státy bylo od roku 2011 největším dodavatelem zbrojního arzenálu Rusko. Arménie byla zcela závislá na ruských dodávkách (93,7 %) a u Ázerbájdžánu podíl dodaných zbraní činil nadpoloviční část (60,1 %). U Ázerbájdžánu významný podíl tvoří zejména moderní systémy, které nakoupil z Izraele (26,6 %) a Turecka (2,9 %), dále 7,1 % armádních dodávek pocházelo z Běloruska.⁷⁹ Ve spojitosti s covidovou situací ve světě značně poklesly turecké příjmy z vojenského a leteckého exportu, ale v měsíci září učinil rekordní nákup Ázerbájdžán v hodnotě přesahující 77 miliónů dolarů, následující měsíc nákupy dosáhly hodnoty přes 101 miliónů dolarů.⁸⁰

Strategickým významem disponuje ropovod Baku–Tbilisi–Ceyhan (BTC), který ústí do Středozemního moře. Tento turecko-ázerbájdžánský projekt kompletně obchází území Arménie. Pro Turecko představuje zásadní importní trasu ropy, přičemž pro Ázerbájdžán je naopak hlavní exportní trasou (cca 80 % exportu ropy). Ázerbájdžánská strana v říjnu obvinila arménskou stranu z útoku na BTC, ta to dementovala a v reakci na tyto zprávy začal největší podílník, britská British Petroleum, řešit bezpečnost vlastních zařízení. Na druhou stranu nic nenasvědčovalo, že by se arménská strana snažila zasáhnout tuto klíčovou infrastrukturu.⁸¹ Funkční BTC, tak představuje oporu i pro klíčové postavení Turecka v regionu a jeho poškození by mohlo značně snížit tureckou schopnost prosazovat svou politiku, zejména směrem k Evropě.

---

⁷⁸ „Armenia“, Historical data, OEC, <https://oec.world/en/profile/country/arm?yearSelector1=2020> (staženo 3. května 2023).

⁷⁹ Pieter D. Wezeman, Alexandra Kuimova a Jordan Smith, „Arms transfers to conflict zones: The case of Nagorno-Karabakh“, *Stockholm International Peace Research Institute*, (30. dubna 2021), <https://www.sipri.org/commentary/topical-background/2021/arms-transfers-conflict-zones-case-nagorno-karabakh> (staženo 3. května 2023).

⁸⁰ „Turkish Defence and Aviation Sector exports in October“, *Turkish Defence News*, <https://www.turkishdefencenews.com/turkish-defence-and-aviation-sector-exports-in-october/> (staženo 3. května 2023).

Melike Günaydin, „An overview of the Turkish Defence and Aerospace Industry 2020 Performance Report“, *Defence Turk*, 1. července 2021, <https://en.defenceturk.net/an-overview-of-the-turkish-defence-and-aerospace-industry-2020-performance-report/> (staženo 3. května 2023).

⁸¹ David Goodman, „BP works on reinforcing security at Azerbaijan facilities“, *Reuters*, 7. října 2020, <https://www.reuters.com/article/armenia-azerbaijan-bp-int-idUSKBN26S27U> (staženo 7. května 2023). Max Taylor, „Pipeline Security in the Nagorno-Karabakh Conflict“, *Intelligence Fusion*, 3. listopadu 2020, <https://www.intelligencefusion.co.uk/insights/resources/intelligence-reports/pipeline-security-in-the-nagorno-karabakh-conflict/> (staženo 7. května 2023).

Výše uvedený ropovod kopíruje i významný plynovod až k tureckému Erzurumu. Další důležitý produktovod, který kopíruje uložení kolem Náhorního Karabachu, směřuje do gruzínské Supsy. Do Ruska naopak směřuje ropovod z Baku do Novorosijsku, od sporného území Náhorního Karabachu je však dostatečně vzdálen.⁸²

K prohlubování vzájemných vztahů posloužily i níže uvedené vyjednané dohody. Ázerbájdžán s Tureckem se začátkem září dohodli na uzavření smlouvy o volném obchodě a jako další byla uzavřena dohoda o sdílené mediální síti.⁸³ Dále nově ovládnutý prostor Náhorního Karabachu Ázerbájdžánem přinesl větší příležitosti tureckým firmám. Prakticky okamžitě se začaly realizovat různé projekty a turecké straně byla přislíbena vyšší priorita při zadávání různých zakázek. Mezi ně náleží soustava plánovaných dálnic, nebo nyní již funkční mezinárodní letiště ve Fuzuli.⁸⁴ Na druhé straně je pouze udávaná dosavadní pomoc ruské strany na území Náhorního Karabachu, a to v hodnotě 15 milionů dolarů.⁸⁵

V sledovaném ekonomickém sektoru jsem vybral tři pilíře pro identifikování role hodnocených států. V první řadě samotný *ekonomický význam, zabezpečení dodávek během konfliktu a realizace strategického obchodu*. Z hlediska ekonomického významu představuje Turecko pro Ázerbájdžán strategického partnera, přičemž obchod s ropou a zemním plynem je důležitý pro oba státy. Z Turecka směřují zejména technologické výrobky, které přímo souvisí s dalším rozvojem. Arménie ani Ázerbájdžán nepředstavují pro Rusko významné obchodní partnery a jejich podíl na zahraničním obchodu je nízký. Naopak Rusko je pro Arménii důležitým obchodním partnerem. U Ázerbájdžánu v otázce zahraničního obchodu zaujímá Turecko i Rusko důležitou pozici.

Ohledně zabezpečení dodávek nebyly identifikovány žádné výpadky či omezení. Naopak jak Rusko, tak Turecko vysoce pravděpodobně navýšily dodávky vojenského

---

⁸² Samira Imamyar Nadjafova, „BTC, Baku-Supsa, and Baku-Novorossiysk pipelines“, *ResearchGate*, https://www.researchgate.net/figure/BTC-Baku-Supsa-and-Baku-Novorossiysk-pipelines_fig1_364232377 (staženo 14. července 2023).

⁸³ „Azerbaijan and Turkey aim for a free trade agreement“, *Commonspace*, 13. září 2020, <https://www.commonspace.eu/news/azerbaijan-and-turkey-aim-free-trade-agreement> (staženo 12. července 2023).

⁸⁴ Daily Sabah, „Azerbaijan to prioritize Turkish firms in reconstruction of liberated Nagorno-Karabakh“, *Daily Sabah*, 18. ledna 2021, <https://www.dailysabah.com/business/economy/azerbaijan-to-prioritize-turkish-firms-in-reconstruction-of-liberated-nagorno-karabakh> (staženo 12. července 2023).

⁸⁵ Stepan Kocharyan, „Russia’s financial support to Nagorno Karabakh victims comprises \$15,000,000 so far“, *Armenpress*, 2. dubna 2021, <https://armenpress.am/eng/news/1047892.html> (staženo 14. července 2023).

materiálu a dalšího potřebného zboží v souvislosti s konfliktem. Dále žádná ze stran neposkytovala bližší informace a obvinění protistrany byla vždy dementována. Dále v otázce realizace strategického obchodu je dle dříve uvedeného miska vah na straně Turecka, které během probíhajícího konfliktu uzavřelo rekordní obchody ve vojenském a leteckém odvětví. V neposlední řadě získaly turecké firmy výhodu při podílení se na výstavbě v dobytých částech země.

3.3 Politický sektor

V průběhu roku byly arménskou stranou realizovány tři návštěvy ministra zahraničních věcí v Rusku, dále se uskutečnilo i několik oficiálních hovorů na stejné úrovni. Témata těchto hovorů tvořily zejména bilaterální vztahy, problémy spojené s covidem a v neposlední řadě i ozbrojené eskalace v inkriminovaných obdobích.⁸⁶

Před zahájením ázerbájdžánské ofenzivní operace navštívil Baku 25. srpna ruský ministr obrany Šojgu. Během této návštěvy bylo pravděpodobně jednáno o roli Ruska v možném konfliktu na území Náhorního Karabachu.⁸⁷ Dále 22. září arménské zdroje informovaly o konfiskaci vozidel typu off-road v Ázerbájdžánu, což druhá strana komentovala jako technickou prohlídku využitelnosti v případě potřeby ozbrojených sil během válečného stavu.⁸⁸ Téhož měsíce prohlásil tiskový mluvčí arménské ministerstva obrany, že pokud Ázerbájdžán zahájí válku, tak arménské tanky dojedou až do Baku.⁸⁹

Ruští představitelé se ve zmiňovaném konfliktu odkazovali zejména na územní celistvost a bezpečnost arménské území, a nikoliv karabašské oblasti. Dále značně vyjadřovali svou nespokojenost vůči aktivní turecké podpoře Ázerbájdžánu během války.⁹⁰ Na druhou stranu byla reakce Ruska na obnovení bojů hodnocena jako chladná

---

⁸⁶ „Bilateral relations“, Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia, naposledy upravené 5. dubna 2023, <https://www.mfa.am/en/bilateral-relations/ru> (staženo 12. července 2023).

⁸⁷ Antal, *Seven Seconds to Die: A Military Analysis of the Second Nagorno-Karabakh War and the Future of Warfighting*: 57.

⁸⁸ Marianna Mkrtychyan, „Ministry of Internal Affairs of Azerbaijan issues explanation on „confiscation“ of pickups“, *ArmInfo News Agency*, 22. září 2020, https://arminfo.info/full_news.php?id=55220&lang=3 (staženo 8. května 2023).

06D, „Ministry of Internal Affairs about „Confiscation“ of Pickups“, *Turan News Agency*, 22. září 2020, <https://www.turan.az/ext/news/2020/9/free/Social/en/127837.htm> (staženo 8. května 2023).

⁸⁹ Stijn Mitzer, Joost Oliemans, „Aftermath: Lessons Of The Nagorno-Karabakh War Are Paraded Through Streets Of Baku“, *Oryx*, 26. ledna 2021, <https://www.oryxspioenkop.com/2021/01/aftermath-lessons-of-nagorno-karabakh.html> (staženo 14. července 2023).

⁹⁰ Jafarov, „Russia’s Policy During the 44-Day Karabakh War“, 222–223.

a ruský postoj byl vysvětlen tím, že Moskva stála o změnu zahraniční politiky Arménie, jejíž dosavadní premiér nasadil prozápadní směr. Dokonce dle analytičky Ksenie Kirrilové byl arménský premiér na sociálních sítích vydírán ruskými novináři.⁹¹

V otázce mediací o ukončení konfliktu byl prvotní pokus učiněn 1. října, a to pod hlavičkou Minské skupiny. Prezidenti tří stěžejních členů (Rusko, Francie, USA) vydali prohlášení o ukončení války a navrácení se k vyjednávacímu stolu. Na druhou stranu se Rusko zhostilo mediační role aktivněji a efektivněji mimo struktury Minské skupiny. Zmíněná mediace probíhala na úrovni hlav státu a ministrů zahraničních věcí. Prvním úspěchem bylo vyjednání humanitárního příměří 10. října.⁹²

Během probíhajícího konfliktu navštívil 6. října turecký ministr zahraničních věcí Mevlut Cavusoglu Baku a deklaroval, že pravda a spravedlnost je na straně Ázerbájdžánu. Dále odmítl výzvy mezinárodního společenství ohledně zastavení válečného tažení, jelikož dle jeho vyjádření nedávají smysl.⁹³ Během října tak celkově selhaly tři pokusy o sjednání příměří.⁹⁴

Událost z podvečerních hodin 9. listopadu již měla za následek skutečný posun v mírových rozhovorech. U ázerbájdžánských hranic byl sestřelen ruský bitevní vrtulník Mi-24, na jehož palubě zahynuli dva důstojníci a třetí příslušník byl zraněn. Ázerbájdžánská vláda okamžitě vystoupila s oficiální omluvou, včetně nabídky kompenzací. Čin označila za tragickou chybu a dále deklarovala zrychlené vyšetřování a potrestání viníků.⁹⁵ Celá osádka sestřeleného vrtulníku obdržela medaile jak od arménského, tak od ruského prezidenta.⁹⁶ V Arménii byly padlým mužům navíc vystavěny pamětní busty.⁹⁷

---

⁹¹ Sanjar Khamidov, „Ksenia Kirillova: „Ruská propaganda vydírá Nikola Pašinjana“, Hlas Ameriky, 7. října 2020, <https://www.golosameriki.com/a/karabakh-russian-propaganda/5611808.html> (staženo 15. července 2023).

⁹² Jafarov, „Russia's Policy During the 44-Day Karabakh War“, 223–224.

⁹³ Khamidov, „Ksenia Kirillova: „Ruská propaganda vydírá Nikola Pašinjana“.

⁹⁴ Nvard Hovhannisyán a Naillia Bagirova, „Nagorno-Karabakh conflict unacceptable: EU“, *The Canberra Times*, 29. října 2020, <https://www.canberratimes.com.au/story/6991293/nagorno-karabakh-conflict-unacceptable-eu/> (staženo 15. července 2023).

⁹⁵ „Azerbaijan admits shooting down Russian helicopter in Armenia“, *BBC*, 9. listopadu 2020, <https://www.bbc.com/news/world-europe-54874162> (staženo 16. července 2023).

„Azerbaijan apologizes for shooting down a Russian military helicopter in Armenia“, *Meduza*, 9. listopadu 2020, <https://meduza.io/en/news/2020/11/09/russian-military-helicopter-is-shot-down-in-armenia-near-azerbajjani-border-killing-two> (staženo 16. července 2023).

⁹⁶ „Armenian defense minister praises role of Russian peacekeepers in Karabakh“, *TASS*, 19. listopadu 2020, <https://tass.com/world/1225685> (staženo 16. července 2023).

„Putin awards Orders of Courage to crewmembers of Mi-24 helicopter shot down over Armenia“, *TASS*, 14. listopadu 2020, <https://tass.com/russia/1223715> (staženo 16. července 2023).

Rusko 10. listopadu uvedlo devítibodový plán na uzavření příměří. Dále Alijev deklaroval, že Turecko bude hrát důležitou roli v následném vyjednávacím procesu a poválečném vývoji. Rusko a Turecko podepsalo dohodu o společném monitorování v Ankaře 12. listopadu. Karabšský konflikt znamená pro obě země jeden z třech kamenů v souvislosti vzájemných vztahů. Nicméně obě země se vyhýbaly otevřené konfrontaci.⁹⁸

Další podrobnosti o příměří diskutovala ruská strana v Jerevanu 21. listopadu, přičemž během této oficiální schůzky vyjádřil arménský premiér Pašinjan vděk ruské straně za podporu během konfliktu, včetně přímé podpory ruského prezidenta. Ruská delegace, kde participovali ruský ministr zahraničí Lavrov a ministr obrany Šojgu, následně pokračovala na jednání do Baku.⁹⁹

Jedním z ujednaných bodů bylo zřízení společného monitorovacího centra. V rámci vyjednávání byly ruské návrhy s možným umístěním odmítnuty jak ázerbájdžánskou, tak tureckou stranou. Důvodem byla příliš velká vzdálenost od Náhorního Karabachu, ve kterém již byly rozmístěny ruské mírové jednotky. Dále během vyjednávání hrály roli ruské požadavky na velikost turecké mise. Ruská strana měla pravděpodobně značné obavy o dalším přiblížení se stále turecké vojenské přítomnosti. Na druhou stranu si Rusové vyjednali omezení kontaktů mezi společným monitorovacím centrem a vlastní mírovou misí, kdy komunikace má probíhat zejména po telefonu. Absence osobních jednání tak může snižovat roli monitorovacího centra v Náhorním Karabachu.¹⁰⁰ Rusko by v rámci dohody mělo mít pod kontrolou plánovaný strategický koridor mezi Ázerbájdžánem a jeho exklávou v Nachičevanu, který má vést skrze arménské území. Na provoz by měli dohlížet příslušníci ruské pohraniční služby FSB.¹⁰¹

---

⁹⁷ „Monument to officers of Russian helicopter downed in 2020 unveiled during ceremony in Armenia’s Yeraskh“, *Armenia News*, 12. listopadu 2021, <https://news.am/eng/news/672162.html> (staženo 16. července 2023).

⁹⁸ Jafarov, „Russia’s Policy During the 44-Day Karabakh War“, 224.

⁹⁹ RFE/RL, „High-Ranking Russian Delegation Visits Yerevan, Baku“, *Radio Free Europe, Radio Liberty*, 21. listopadu 2020, <https://www.rferl.org/a/russian-fm-defense-minister-discuss-truce-with-armenian-prime-minister/30961841.html> (staženo 12. července 2023).

¹⁰⁰ Paul Goble, „Joint Russian-Turkish Karabakh Monitoring Center Opens Amidst Fresh Controversy“, *Eurasia Daily Monitor* 18, č. 20 (4. února 2021), <https://jamestown.org/program/joint-russian-turkish-karabakh-monitoring-center-opens-amidst-fresh-controversy/> (staženo 14. července 2023).

¹⁰¹ Valeri Modebadze, „THE ESCALATION OF CONFLICT BETWEEN ARMENIANS AND AZERBAIJANIS AND THE PROBLEMS OF PEACEFULL RESOLUTION OF THE NAGORNO-KARABAKH WAR“, *Journal of Liberty and International Affairs* 6, č. 3 (8. ledna 2021): 108–109, <https://www.doi.org/10.47305/JLIA2163102m> (staženo 15. července 2023).

Ruské vystupování v politické rovině zhodnotili autoři Jafarov a Aslanli, kteří identifikovali čtyři základní pilíře. V první řadě potvrzení role tradičního spojence Arménie, zadruhé stavění se do role hlavního mediátora řešení konfliktu, za třetí ubezpečení, že nebudou narušeny strategické vztahy s Ázerbájdžánem, a poslední pilíř představoval nepoškození vzájemných vztahů s Tureckem.¹⁰² Jafarov a Aslanli také ohodnotili Putinův přístup v odehraném konfliktu jako vyvážený. Dále autoři dodali, že rozmístění ruských mírových jednotek je největším strategickým úspěchem Ruska.¹⁰³

Během uspořádané vojenské tzv. vítězné přehlídky v Baku byl po boku Aliyeva přítomen na hlavní tribuně turecký prezident Erdogan, přičemž se této akce přímo účastnili příslušníci turecké *2nd Commando Brigade*.¹⁰⁴

3.4 Společenský sektor

V ázerbájdžánské společnosti významně převažuje negativní názor (81,8 %) na ruské mírové jednotky umístěné v Karabachu.¹⁰⁵ V jiném průzkumu nepřekvapivě drtivá většina označila negativně vnímání Arménie (73 %), následovanou Íránem (68 %). Jako bezpečnostní hrozbu naopak bylo označeno Rusko (81 %) a druhé místo patřilo Arménii (74 %), téměř identicky je hodnocen i Írán (73 %). Naopak jako jasný spojenec vévodí Turecko (91 %), dalšími jsou Pákistán (61 %) a Izrael (50 %). Je nutné dodat, že pro tento průzkum byly vybrány osoby ve věku 18–35 let. Vstup do EU by podporovalo 61 % dotázaných a pozitivním výsledkem je nadpoloviční podpora normalizace vztahů s Arménií. Naopak ustanovení zvláštního statusu pro Náhorní Karabach ve prospěch Arménů v zásadě nepodporují a možnost soužití obou národů je taktéž spíše negativně hodnoceno.¹⁰⁶

---

¹⁰² Nazim Jafarov, Araz Aslanli, „Russia’s Policy During the 44–Day Karabakh War“, *Insight Turkey* 23, č. 4 (podzim 2021): 222, <https://www.jstor.org/stable/48673743> (staženo 23. října 2022).

¹⁰³ Ibid., 225.

¹⁰⁴ Baku Media Center, „Azerbaijan Victory Parade | 10 December 2020“, YouTube, 11. prosince 2020, https://www.youtube.com/watch?v=AUuF-_moaWM&ab_channel=BakuMediaCenter (staženo 8. května 2022).

TRT Haber, „Bolu 2. Komando Tugayı Azerbaycan'da“, YouTube, 10. prosince 2020, https://www.youtube.com/watch?v=8TSvsvyKV1MA&ab_channel=TRTHaber (staženo 8. května 2022).

¹⁰⁵ Průzkum byl proveden u 390 respondentů starší 18 let.

„81,8 % of Azerbaijani population take negative attitude on Russian peacekeepers – Survey“, *APA News Agency*, 16. prosince 2022, <https://apa.az/en/social/818-of-azerbaijani-population-take-negative-attitude-on-russian-peacekeepers-survey-391855> (staženo 10. března 2023).

¹⁰⁶ Robin Fabbro, „Analysis | How Azerbaijan’s youth feels towards different countries and the conflict“, *Open Caucasus Media*, 9. února 2023, <https://oc-media.org/features/analysis-how-azerbaijans-youth-feels-towards-different-countries-and-the-conflict/> (staženo 10. března 2023).

Poměrně rozsáhlý průzkum v Arménii byl sponzorován *U.S. Agency for International Development*. Hlavní problémem v arménské společnosti je teritoriální povahy, potažmo hraniční otázky, což označilo na prvním místě 28 % a na druhém 6 % dotázaných. Dalších 15 % respondentů uvedlo na prvním místě národní bezpečnost Arménie a 2 % jako druhou volbu. V celkovém rozhraní převažují zejména obavy ekonomické a bezpečnostní. Nejnegativněji jsou tradičně vnímáni Ázerbájdžán (94 %) a Turecko (91 %), naopak nejpozitivněji hodnocenými státy jsou Francie (92 %), následována Íránem (80 %) a USA (77 %), Rusko je vnímáno z 64 % pozitivně, ale na druhou stranu se 34 % respondentů naopak vyjádřilo negativně. Rusko je ale vnímáno jako nejdůležitější politický (57 %), ekonomický (61 %) a bezpečnostní (64 %) partner. Největší bezpečnostní hrozbou byly hodnoceny Turecko (88 %) a Ázerbájdžán (81 %) a na třetím místě se umístilo samotné Rusko (11 %). Náklonost k normalizaci vztahů s Tureckem je významně ovlivněna „ústupky“ turecké strany. Významná shoda panuje v budování armády, kdy významná většina podporuje budování sil, a to souběžně se snahou dosažení míru (56 %), či být alespoň připraveni k obraně v případě války (28 %). Akceptovatelným výsledkem ohledně Náhorního Karabachu je pro 35 % uznání nezávislého státu, dále sloučení s Arménií (34 %) a dále dvě možnosti zvláštního statusu, prvně v rámci Arménie (16 %) a druhou možností v rámci Ruska (11 %). Panuje poměrně rozporuplný názor na schopnost ubránit společné hranice s Ázerbájdžánem, kdy 46 % věří ve vlastní obranu a 53 % nevěří. V této otázce je velký rozdíl mezi muži a ženami, jsou to zejména muži, kteří věří ve vlastní schopnosti ubránit vlast (60 %) a naopak ženy v to moc důvěry nemají (34 %). Hlavním zdrojem informací označilo veřejnou televizi Arménie 28 %, dále Shant, Arménie (oba 16 %) a Azatutyun (12 %). Ve využívání sociálních sítí k získání politických novinek vede Facebook a YouTube.¹⁰⁷

Z období prvotní eskalace během 12.–16. července, každá ze stran deklarovala rozdílné ztráty, přičemž ázerbájdžánské údaje pravděpodobně významně převyšovaly počty padlých Arménů. Z proběhlé eskalace byly důležité zejména dvě události. První z nich byla eliminace ázerbájdžánského generálmajora Polada Hasimova, jenž se těšil značné společenské oblibě a jeho smrt vyvolala touhu po pomstě a veřejné protesty, zejména pak v Baku. Druhým podstatným bodem bylo již významné zapojení

¹⁰⁷ „Public Opinion Survey: Residents of Armenia“, *International Republican Institute*, 31. ledna 2022, <https://www.iri.org/resources/public-opinion-survey/residents-of-armenia/> (staženo 12. března 2023).

moderních technologií ze strany Ázerbájdžánu v podobě bezpilotních prostředků. Záběry z efektivních útoků byly následně uveřejňovány za účelem podlomení důvěry arménské veřejnosti v jejich vládnoucí garnituru.¹⁰⁸ Uvedená praktika hrála podstatnou roli v následné plnohodnotné válce. Nejen kvalita sdílených záběrů, ale i množství začalo hrát významnou roli v působení na arménskou morálku.¹⁰⁹

Pro dokreslení společenského obrazu v Ázerbájdžánu jsou dále uvedeny dva starší případy. Prvním je vražda Gurgena Margaryana během jazykového kurzu NATO v Budapešti. Byl zabit ve svém pokoji ázerbájdžánským důstojníkem Ramilem Safarovem. Ten byl po pár letech předán Ázerbájdžánu maďarskou stranou, kde si odpykával doživotní trest. Po příletu mu byl trest prominut a byl významně oceněn, a to včetně povýšení ve vojenské hodnosti.¹¹⁰ Po propuštění byl jeho čin v očích ázerbájdžánské společnosti převážně přijímán pozitivně.¹¹¹ Obdobným případem před rokem 2020 je dekapitace arménského vojáka Kyarama Sloyana. Tento čin se odehrál během eskalací v roce 2016. Opět byl vykonavatel tohoto činu oficiálně dekorován.¹¹² Výše uvedené činy můžeme zároveň propojit s politickým sektorem, na druhou stranu jsou tyto události uvedeny v sektoru společenském z důvodu společenské akceptovatelnosti těchto činů v Ázerbájdžánu.

Do společenského sektoru můžeme zařadit i vývoj v mediálním prostoru, který má svou funkcí významný podíl na utváření veřejného mínění. Mediální narativy během konfliktu byly probírány experty z EU během konference v prosinci 2020. V dnešní době se ukázalo, že šíření negativních a nenávistných příspěvků je mnohem rychlejší než šíření těch pozitivních. Dále problémem jižního Kavkazu je absence kvalitních médií, bez zahraničního financování kvalitní personál odchází do jiných regionů.¹¹³

---

¹⁰⁸ Antal, *Seven Seconds to Die: A Military Analysis of the Second Nagorno-Karabakh War and the Future of Warfighting*, 37–38.

¹⁰⁹ Ibid., 60–62.

¹¹⁰ „Hero’s welcome for Azerbaijan axe murderer“, *Al Jazeera*, 2. září 2012, <https://www.aljazeera.com/news/2012/9/2/heros-welcome-for-azerbaijan-axe-murderer> (staženo 15. července 2023).

¹¹¹ RFE/RL, „What Do Azerbaijanis Think Of Freed Killer Ramil Safarov“, *Radio Free Europe, Radio Liberty*, 5. září 2012, <https://www.rferl.org/a/24699088.html> (staženo 15. července 2023).

¹¹² Ara Asbarez, „Aliyev Awards Officer who Decapitated Artsakh Soldier“, *Asbarez*, 2. května 2016, <https://asbarez.com/aliyev-awards-officer-who-decapitated-artsakh-soldier/> (staženo 14. července 2023).

¹¹³ „Media and disinformation in the Nagorno-Karabakh conflict and their role in conflict resolution and peacebuilding“, *European Resources For Mediation Support* (leden 2021): 8, https://www2.coleurope.eu/system/tdf/uploads/news/event_report_-_media_and_disinformation_in_the_nagorno-karabakh_conflict.pdf?&file=1&type=node&id=draft&force= (staženo 15. července 2023).

Všeobecně ruský postoj v mediálním prostoru inklinoval k arménské straně a obvykle se objevovaly názory sympatizující s Arménií.¹¹⁴

Během války byla médií přejímána oficiální stanoviska jednotlivých ministerstev obrany. Byly malé rozdíly mezi státními, nezávislými a ruskými státními médií. Během konfliktu napříč sociálními sítěmi docházelo k prohlubování nenávisti a dehumanizaci protější strany (Arménie x Ázerbájdžán). Přední představitelé si uvědomovali šíření zavádějících informací, a tak komunikovali se svými národy v přímém přenosu. V případě arménské vlády byl využit zejména Facebook a ázerbájdžánský prezident využíval přednostně Twitter. Celkový stav svobody médií je hodnocen na mnohem vyšší úrovni v Arménii, kde nepůsobí tlaky na novinářskou práci a držení se striktní nacionální linie, tak jako v Ázerbájdžánu.¹¹⁵

Společenské reakce na výsledek války v obou válčících zemích tak odrážel nálady vítězné a poražené strany. Zatímco v Ázerbájdžánských ulicích se slavilo, tak Arménie se potýkala s protesty a arménský premiér po uzavření příměří čelil výraznému tlaku. Přímo v Jerevanu protestující vnikli do budovy parlamentu.¹¹⁶

---

¹¹⁴ Ani Mejlumyan, „Russian media airing increasingly Armenia-skeptic narrative“, *Eurasianet*, 22. září 2022, <https://eurasianet.org/russian-media-airing-increasingly-armenia-skeptic-narrative> (staženo 15. července 2023).

¹¹⁵ „Media and disinformation in the Nagorno-Karabakh conflict and their role in conflict resolution and peacebuilding“, European Resources For Mediation Support, 9–12.

¹¹⁶ Global News, „Nagorno-Karabakh conflict: Azeris celebrate peace deal with Armenia, Russia“, YouTube, 10. listopadu 2020, https://www.youtube.com/watch?v=XqMD1vRJo-Q&ab_channel=GlobalNews (staženo 16. července 2023).

The Telegraph, „Nagorno-Karabakh deal leads to protesters storming Armenia’s parliament“, YouTube, 10. listopadu 2020, https://www.youtube.com/watch?v=7fKjka-QXtQ&ab_channel=TheTelegraph (staženo 16. července 2023).

4. Diskuse

Prvním sektorem, kterým jsem se v této práci zabýval, byl vojenský sektor. Představuje podstatu samotného vojenského konfliktu a jednotlivé vstupy v podobě vojenské pomoci mohly mít významný vliv na výsledek konfliktu. V průběhu roku 2020 byl velmi znatelný rozdíl ve vojenské podpoře svých „spojenců“, který se zahájením ozbrojeného střetu dosáhl významných rozdílů. Podle dostupných informací Turecko od počátku poskytovalo nejen logistickou a mentoringovou podporu, ale aktivně se podílelo na plánování celé operace. Turecká role nabírala na významu již od roku 2010, kdy začalo předávat know-how armád NATO ázerbájdžánské armádě. Naopak Rusko nikterak významně nenačtyřilo svůj vliv na vzdělávání arménské armády, ale na druhou stranu dodávalo vojenské vybavení a techniku za výhodnějších finančních podmínek.

Turecko mělo z vojenského hlediska po celou dobu výrazně větší podíl na probíhající konfliktu než ruská strana. Významný vliv na to měla bezpochyby i vlažnější reakce ruské strany, kdy Náhorní Karabach nepředstavoval důvod aktivovat své vojenské jednotky na základě vzájemných úmluv s Arménií, a to včetně spojeneckého paktu CSTO. Naopak výsledek vojenské přítomnosti v regionu Náhorního Karabachu vyšel ve prospěch Ruska. Tento podstatný fakt se stal i pilířem mnoha názorů, že to je hlavní důvod zvýšení geopolitického vlivu Ruska v oblasti jižního Kavkazu. Napříč odbornými i neobornými články byla tato skutečnost převládající v argumentaci ohledně vlivu na geopolitický výsledek. Osobně, byť je to skutečně významná změna, to nevnímám jako zvýšení geopolitického vlivu Ruska. Více se přikláním k tomu, že tuto možnost a pozici Ruska umožnilo získat až sestřelení ruského bitevního vrtulníku, což bude podrobněji rozebráno v části věnující se politickému sektoru.

K pravidelnému prohlašování turecké i ázerbájdžánské strany o vzájemném bratrství a proklamování hesla „Jeden národ, dva státy“, není pravděpodobně nutné vnímat absenci významné turecké vojenské posádky v Ázerbájdžánu jako nedostatek v hodnocení geopolitického vlivu. Je to dáno samou podstatou věci blízkosti si obou zemí a skutečností, že z praktického hlediska není potřeba takový krok podnikat. Naopak ruská přítomnost v Náhorním Karabachu, který by byl pravděpodobně odříznut

od Arménie během války, byla nutnost pro zajištění bezpečnosti Arménů v Náhorním Karabachu.

Tabulka 1

Analýza konfliktu o Náhorní Karabach 2020							
	Vojenský sektor			Ekonomický sektor			
Ruská federace	+	+++	+	+++	+	0	0
Turecká republika	+++	+	+++	+++	+	++	+
Hodnocený atribut	Aktivní účast v konfliktu	Vojenská přítomnost v oblasti Náhorního Karabachu	Vliv na výsledek konfliktu	Ekonomický význam	Zabezpečení dodávek během konfliktu	Realizace strategického obchodu	Podíl na rekonstrukci

Zdroj: Autor

V ekonomickém sektoru bylo sledováno několik stěžejních ukazatelů. Ohledně ekonomického významu představují jak Turecko, tak Rusko pro obě zneprátelené země důležité obchodní partnery. Pouze v případě Arménie je vzájemný obchod s Tureckem značně nižší než s jeho hlavním spojencem. Během konfliktu Turecko i Rusko navýšily dodávky zboží pro potřeby svých spojenců. Oba státy čelily obviněním protistrany zejména z dodávek vojenského materiálu, přičemž to bylo následně vyvráceno.

Ázerbájdžán s Tureckem ovšem uzavřel významné obchodní smlouvy na kritický materiál pro potřeby jeho armády ve válečném úsilí. Vzhledem k odvětví, které zahrnovalo provedené nákupy, je pravděpodobné, že se jednalo o materiál spojený s tureckými drony. Takový nákup mohl obsahovat nejen nutné součástky, včetně nových strojů, ale zároveň další munici a potřebný materiál pro následný provoz a údržbu. Jak ukázal vývoj bojů, byly to právě moderní technologie, které tento střet významným způsobem pomohly Ázerbájdžánu vyhrát válku. V případě absence této technologické převahy by výsledek války mohl být diametrálně odlišný. Celkově tak vnímám roli Turecka v ekonomickém sektoru lehce vyšší, přičemž zde hraje podstatnou roli i výhodnější postavení pro turecké firmy v obnově nově dobytých územích.

Společenský sektor nepochybně významně ovlivňují zprostředkované informace skrze jednotlivé informační kanály. Od televizních stanic, denního tisku přes internetové rozhraní až po osobní rozhovory. Pro oblast Náhorního Karabachu hraje důležitou roli i historie relativně nedávná, která předcházela střetu z roku 2020. Události z první poloviny 90. let byly nepochybně pomyslným hřebíčkem do rakve jakýmkoli pokusům společenskému urovnání v blízké budoucnosti. Definitivně bylo etnicky rozděleno území Náhorního Karabachu na arménskou část a zbývající části, které nadále obývala ázerbájdžánská strana. Následné roky přetavily nepřítelství v přímou nenávist. Reakce v ruské a turecké společnosti na výsledek války se nepodařilo dohledat.

Tabulka 2

Analýza konfliktu o Náhorní Karabach 2020							
	Politický sektor			Společenský sektor			
Ruská federace	0	+	++	-	0	+	
Turecká republika	++	+++	+	++	0	+	
Hodnocený atribut	Politická podpora (svým „spojencům“)	Významné návštěvy	Role během vyjednávání o míru	Společenská podpora	Společenské reakce na výsledek války	Pokrytí konfliktu v médiích	

Zdroj: Autor

Výhodnou vyjednávací pozicí, kterou po dlouhá léta disponovala Arménie, je nenávratně pryč. Snaha obou stran maximalizovat své zájmy nikam nevedla, ale výsledek posledního konfliktu prohodil pozici obou zemí. Nyní se Arménie, potažmo zbývající území Náhorního Karabachu pod arménskou kontrolou, ocitá ve velmi nevýhodné a téměř bezvýhodné situaci ohledně budoucí kontroly území.

Politická rovina odehraného konfliktu zaobírá neméně důležitou pozici jako samotná vojenská stránka. Od počátku byla velmi jasně a zejména tvrdě, proklamovaná turecká politická podpora ázerbájdžánské straně. Naopak Rusko žádnou významnější podporu neprezentovalo. Více se orientovalo na neutrální pozici s výzvami k jednání a zastavení ozbrojeného konfliktu. Dále veškerá vyjádření s otázkou obrany a pomoci Arménii se netýkaly oblasti Náhorního Karabachu. Jak již bylo dříve uvedeno, jedním

z pravděpodobných důvodů pro zaujetí pasivnější role byla skutečnost, že Moskva nebyla spokojena s politickým směřováním Arménie pod Pašinjanem.

V průběhu konfliktu byla znatelná politická sebedůvěra Alijeva, který se těšil naprosté podpoře Turecka. Rusko se angažovalo v nastolení příměří, která však několikrát selhala, i to značí určitou míru slabého vlivu na prosazení vlastní politiky. Zejména kontrastně to působí v porovnání s prosazením příměří během eskalace v roce 2016, kdy Rusko dokázalo lépe prosadit svůj vliv a konflikt tak skončil po pár dnech¹¹⁷. Z uvedeného lze usoudit, že silná podpora Turecka významně snížila schopnost vyvinout větší tlak na zastavení ázerbájdžánské operace.

Jako absolutní změna situace, dle mého názoru, nastala po sestřelení ruského bitevníku. Na pozadí válečného konfliktu byli přímo zabiti příslušníci ruské armády a nejenže ázerbájdžánská strana velice promptně vyjádřila lítost nad tímto činem, ale ještě téhož večera začala zrychlená jednání pod taktovkou ruského prezidenta. Tímto činem se Ázerbájdžán dostal do velmi choulostivé situace a Rusko naopak využilo této nehody k prosazení vlastních cílů, které v neposlední řadě velmi pravděpodobně zachránily nejen další životy, ale taktéž zbytky Náhorního Karabachu pod kontrolou arménské strany. Vážnost celé situace podtrhuje skutečnost, že dohodu podepsaly zainteresované strany ještě téhož večera.

Dále stejně jako u vojenské části, kde jsem hodnotil, že pro tureckou stranu není natolik podstatné mít rozmístěné vojenské jednotky v Ázerbájdžánu, tak v měřítku mírových rozhovorů nehodnotím absenci přímé účasti turecké strany negativně. Přes natolik silné vzájemné vztahy Turecka a Ázerbájdžánu je velmi pravděpodobné, že se turecké požadavky v jednáních promítly skrze ázerbájdžánské představitele.

V neposlední řadě ruská vize zakonzervovat svou vojenskou přítomností konflikt a udržovat status quo nemusí v oblasti Karabachu nutně fungovat, tak jako se to dařilo v jiných zemích. Ruku v ruce s tímto faktem může Rusy vést současný stav k falešné představě o držení situace pod kontrolou, ale je však nutné vnímat odlišný náhled na řešení sporů, a tím tak vysokou pravděpodobnost a zejména pak odhodlanost použití konvenční síly k dosažení vlastních cílů ze strany Ázerbájdžánu.

---

¹¹⁷ Aleksandra Jarosiewicz a Maciej Falkowski, „The four-day war in Nagorno-Karabakh“, *Centre for Eastern Studies* (6. dubna 2016), <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2016-04-06/four-day-war-nagorno-karabakh> (staženo 16. července 2023).

Závěr

Cílem této práce bylo analyzovat válečný konflikt v Náhorním Karabachu v roce 2020 a identifikovat změnu v rozložení geopolitického vlivu v oblasti jižního Kavkazu. Sledovanými státy byly Rusko a Turecko, které patřily mezi tradiční spojence zneprátelených zemí v podobě Arménie a Ázerbájdžánu. Ve sledovaném období bylo hodnoceno několik faktorů, které byly následně vyhodnoceny.

Nejvýznamnější roli lze přikládat vojenskému a politickému sektoru, ve kterých byly nejviditelnější rozdílné přístupy k uvedenému konfliktu. Hypotézou pro tuto práci bylo, že Rusko ztratilo geopolitický vliv, a naopak došlo k významnému posílení tureckého vlivu. Na základě identifikovaných znaků nemohu tuto hypotézu zcela potvrdit. Přestože jsem dospěl k poznání, že turecký vliv nepochybně vzrostl, tak ruský vliv hodnotit jako ztracený nelze. Zejména z důvodu, který mnoho autorů hodnotí jako ruský zisk geopolitického vlivu, a to rozmístěním svých vojenských jednotek v Náhorním Karabachu. Osobně nejsem zcela přesvědčen vzhledem k vývoji konfliktu a neúspěšnému prosazování vlastní politiky Ruskem, zda by rozmístění ruských jednotek bylo uskutečněno, kdyby nebyl sestřelen ruský bitevní vrtulník, což považuji za podstatnou změnu ve vyjednávacích pozicích. Tento čin mohl taktéž na ázerbájdžánské straně vyvolávat obavy z přímého zapojení Ruska do konfliktu.

Pro budoucí vývoj v oblasti Náhorního Karabachu bude stěžejní schopnost Ruska zabezpečit Lačinský koridor, který je životně důležitý pro zdejší Armény. Je vysoká pravděpodobnost, že pokud nebudou postupně naplňovány ázerbájdžánské požadavky k řešení otázky Náhorního Karabachu, budou z jeho strany opět podniknuty kroky k jejich dosažení, a to včetně opětovné eskalace, včetně případné blokády Náhorního Karabachu.

V práci nebyly záměrně zohledněny události, které se odehrály v Náhorním Karabachu v druhé polovině roku 2023. Hlavním důvodem je zaměření práce na konflikt z roku 2020 a jeho vlivu na rozložení geopolitického vlivu. Dalším důvodem bylo, že se v této práci hypotéza stavěla do opozice značně převládajícího názoru, že Rusko po uvedeném konfliktu svůj vliv v oblasti posílilo. Vzhledem k následnému vývoji a současné situaci, a to nejen v Náhorním Karabachu, ale i na Ukrajině, je pravděpodobné, že budou tato tvrzení postupně slábnout. V práci jsou tak ponechána

poznání, která byla učiněna a nebyla nikterak zpětně upravována pro sladění s aktuální situací.

Summary

The aim of this thesis was to analyse the Nagorno-Karabakh war conflict in 2020 and to identify the change in the distribution of geopolitical influence in the South Caucasus region. The states under study were Russia and Turkey, which were among the traditional allies of the antagonistic countries in the form of Armenia and Azerbaijan. Several factors were subsequently evaluated during the period under study.

The most significant role can be attributed to the military and political sectors, in which different approaches to the conflict were most evident. The hypothesis for this thesis was that Russia had lost geopolitical influence, and in turn there had been a significant increase in Turkish influence. Based on the features identified, I cannot fully confirm this hypothesis. Although I have come to the realization that Turkish influence has undoubtedly increased, Russian influence cannot be assessed as lost. Especially for the reason that many authors assess as Russia's gain in geopolitical influence, namely the deployment of its military forces in Nagorno-Karabakh. Personally, given the evolution of the conflict and Russia's failure to enforce its own policy, I am not entirely convinced that the deployment of Russian troops would have taken place if the Russian attack helicopter had not been shot down, which I consider to be a significant change in the negotiating position. This action may also have raised concerns on the Azerbaijani side about Russia's direct involvement in the conflict.

Russia's ability to secure the Lachin corridor, which is vital for the Armenians here, will be crucial for future developments in the Nagorno-Karabakh region. There is a high probability that, if Azerbaijan's demands for a solution to the Nagorno-Karabakh issue are not gradually met, steps will again be taken on its part to achieve them, including a re-escalation, including a possible blockade of Nagorno-Karabakh.

The thesis deliberately did not take into account the events that took place in Nagorno-Karabakh in the second half of 2023. The main reason for this is the focus of the thesis on the 2020 conflict and its impact on the distribution of geopolitical influence. Another reason was that this thesis hypothesized in opposition to the widely held view that Russia has strengthened its influence in the region after that conflict. Given subsequent developments and the current situation, not only in Nagorno-Karabakh but also in Ukraine, it is likely that these claims will gradually fade. Thus, the

thesis retains the observations that have been made and have not been retrospectively modified in any way to align them with the current situation.

Použitá literatura

- Antal, John F. *Seven Seconds to Die: A Military Analysis of the Second Nagorno-Karabakh War and the Future of Warfighting*. Kindle Edition: Casemate, 2022.
- Buzan, Barry, Ola Waever a Jaap de Wilde. *Bezpečnost – Nový rámec pro analýzu*. Brno: Centrum strategických studií, 2005.
- De Wall, Thomas. *Black Garden : Armenia and Azerbaijan through peace and war*. New York: New York University Press, 2003.
- Hille, Charlotte. „Disputed Territories: Nagorno-Karabakh, Nakhichevan and Zangezur“. In *State Building and Conflict Resolution in the Caucasus*. Leiden: Brill, 2010, 163–174.
- Hnízdo, Bořivoj. *Mezinárodní perspektivy politických regionů*. Praha: Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 1995.
- Kissinger, Henry. *Uspořádání světa: státní zájmy, konflikty a mocenská rovnováha*. Praha: PROSTOR, 2016.
- Souleimanov, Emil Aslan. „Terminology“. In *De Facto States in Eurasia*, ed. Tomáš Hoch a Vincenc Kopeček. Abingdon, Oxon: Routledge, an imprint of the Taylor & Francis Group, 11–13.

Odborné články

- Albert, Mathias a Barry Buzan. „Securitization, sectors and functional differentiation“. *Security Dialogue* 42, č. 4/5 (srpen–říjen 2011): 413–425, <https://www.jstor.org/stable/26301798> (staženo 29. dubna 2023).
- Clark, Mason, George Barros, Madisyn GoodBallet, Joseph Kyle, Owen Lee, Savannah Modesitt a Paisley Turner. „WARNING: RUSSIA’S KAVKAZ-2020 MILITARY EXERCISE“. *The Institute for the Study of War* (25. září 2020) <https://www.understandingwar.org/backgroundunder/warning-russia%E2%80%99s-kavkaz-2020-military-exercise> (staženo 16. dubna 2023).
- Filimon, Luiza-Maria. „An overview of the Copenhagen school’s approach to security studies: constructing (in)security through performative power“. *Revista română de studii Baltice și Nordice* 8 č. 2 (2016): 47-72, https://doi.org/10.53604/rjbns.v8i2_4 (staženo 15. listopadu 2022).
- Goble, Paul. „Joint Russian-Turkish Karabakh Monitoring Center Opens Amidst Fresh Controversy“. *Eurasia Daily Monitor* 18, č. 20 (4. února 2021), <https://jamestown.org/program/joint-russian-turkish-karabakh-monitoring-center-opens-amidst-fresh-controversy/> (staženo 14. července 2023).
- Hayrapetyan, Lilit. „The Nagorno-Karabakh war of 2020 and the change of the regional status quo“. *Przegląd Politologiczny* č. 1 (2022): 83–97, <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1033318> (staženo 17. února 2022).

- Horák, Slavomír. „History and Evolution of Geopolitics toward Central Asia“. In *EUROPEAN HANDBOOK OF CENTRAL ASIAN STUDIES: History, Politics, and Societies*, eds. Jeroen Van den Bosch, Adrien Fauve, Bruno de Cordier (Stuttgart: ibidem Press, 2021): 569–631, <https://www.ibidem.eu/en/the-european-handbook-of-central-asian-studies-9783838215181.html> (staženo 3. února 2023).
- Ismailzade, Fariz. „The Nagorno-Karabakh Conflict:: Current Trends and Future Scenarios“. *Istituto Affari Internazionali (IAI)* (2011): 1–11, <http://www.jstor.com/stable/resrep09790> (staženo 22. listopadu 2022).
- Ismayil, Elnur a Suhnuz Yilmaz, „Strategic alignments and balancing of threats: military and political alliances in the South Caucasus (1991–2021)“, *Central Asian Survey* 41 č. 3 (2022): 533–552, <https://doi.org/10.1080/02634937.2021.2000940> (staženo 17. února 2023).
- Jafarov, Nazim a Araz Aslanli, „Russia’s Policy During the 44–Day Karabakh War“, *Insight Turkey* 23, č. 4 (podzim 2021): 213–230, <https://www.jstor.org/stable/48673743> (staženo 23. října 2022).
- Jarosiewicz, Aleksandra a Maciej Falkowski. „The four-day war in Nagorno-Karabakh“. *Centre for Eastern Studies* (6. dubna 2016), <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2016-04-06/four-day-war-nagorno-karabakh> (staženo 16. července 2023).
- Kolečka, Jaromír. „Jak se žije v Náhorním Karabachu – geografie frontové země“. *Geografické rozhledy* 4/07–08 (2008): 30–31, <https://www.geograficke-rozhledy.cz/archiv/clanek/787/pdf> (staženo 16. listopadu 2022).
- Miarka, Agnieszka. „THE 2020 AUTUMN WAR IN NAGORNO-KARABAKH: COURSE AND IMPLICATIONS FOR THE STRATEGIC BALANCE OF POWER IN THE SOUTH CAUCASUS REGION“. *Asian Affairs* 52, č.4 (2021): 826–851, <https://doi.org/10.1080/03068374.2021.1993050> (staženo 24. listopadu 2022).
- Modebadze, Valeri. „THE ESCALATION OF CONFLICT BETWEEN ARMENIANS AND AZERBAIJANIS AND THE PROBLEMS OF PEACEFULL RESOLUTION OF THE NAGORNO-KARABAKH WAR“, *Journal of Liberty and International Affairs* 6, č. 3 (8. ledna 2021): 102–110, <https://www.doi.org/10.47305/JLIA2163102m> (staženo 15. července 2023).
- Podhrázký, Štěpán a Petr Daněk. „Trvale dočasné? Tendence vývoje souboru de facto států“. *Mezinárodní vztahy* 55, č. 3 (2020): 5–30, <https://mv.iir.cz/issue/view/140> (staženo 15. listopadu 2022).
- Rácz, András. „IN RUSSIA’S HANDS: Nagorno-Karabakh after the Ceasefire Agreement“. *European Union Institute for Security Studies (EUISS)* (2021): 1–8, <http://www.jstor.org/stable/resrep30226> (staženo 22. listopadu 2022).
- Rozkošová, Zuzana. „GEOPOLITICKÉ SÚVISLOSTI KONFLIKTU O NÁHORNÝ KARABACH V ROKU 2020“. *Almanach: Aktuálne Otázky Svetovej Ekonomiky a Politiky* 16 č. 1 (2021): 32–43, https://cuni.primo.exlibrisgroup.com/permalink/420CKIS_INST/1pop0hq/cdi_proquest_journals_2619674510 (staženo 17. února 2023).
- Wezeman, Pieter D., Alexandra Kuimova a Jordan Smith. „Arms transfers to conflict zones: The case of Nagorno-Karabakh“. *Stockholm International Peace*

- Research Institute, (30. dubna 2021),
<https://www.sipri.org/commentary/topical-backgrounder/2021/arms-transfers-conflict-zones-case-nagorno-karabakh> (staženo 3. května 2023).
- Wilkinson, Claire. „The Copenhagen School on Tour in Kyrgyzstan: Is Securitization Theory Useable Outside Europe?“. *Security dialogue* 38 č. 1 (2007): 5–25, <https://doi.org/10.1177/0967010607075964> (staženo 15. listopadu 2022).
  - Yazici, Ezgi. „Russian President Putin Wins Upset Victory in Nagorno-Karabakh“. *Institute for the Study of War* (2020): 1–2, <https://www.jstor.org/stable/resrep27561> (staženo 18. února 2023).

Dokumenty

- „Fifteenth Meeting of the Ministerial Council 29 and 30 November 2007“, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) (listopad 2007), <https://www.osce.org/files/f/documents/4/1/33180.pdf> (staženo 28. června 2023).
- „Media and disinformation in the Nagorno-Karabakh conflict and their role in conflict resolution and peacebuilding“, European Resources For Mediation Support (leden 2021), https://www2.coleurope.eu/system/tdf/uploads/news/event_report_-_media_and_disinformation_in_the_nagorno-karabakh_conflict.pdf?&file=1&type=node&id=draft&force= (staženo 15. července 2023).
- „Seventeenth Meeting of the Ministerial Council 1 and 2 December 2009“, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) (prosinec 2009), <https://www.osce.org/files/f/documents/b/5/67621.pdf> (staženo 28. června 2023).

Internetové zdroje:

- „81,8 % of Azerbaijani population take negative attitude on Russian peacekeepers – Survey“. *APA News Agency*, 16. prosince 2022, <https://apa.az/en/social/818-of-azerbaijani-population-take-negative-attitude-on-russian-peacekeepers-survey-391855> (staženo 10. března 2023).
- „Armenian defense minister praises role of Russian peacekeepers in Karabakh“. *TASS*, 19. listopadu 2020, <https://tass.com/world/1225685> (staženo 16. července 2023).
- „Azerbaijan admits shooting down Russian helicopter in Armenia“. *BBC*, 9. listopadu 2020, <https://www.bbc.com/news/world-europe-54874162> (staženo 16. července 2023).
- „Azerbaijan and Turkey aim for a free trade agreement“. *Commonspace*, 13. září 2020, <https://www.commonspace.eu/news/azerbaijan-and-turkey-aim-free-trade-agreement> (staženo 12. července 2023).
- „Azerbaijan apologizes for shooting down a Russian military helicopter in Armenia“. *Meduza*, 9. listopadu 2020, <https://meduza.io/en/news/2020/11/09/russian-military-helicopter-is-shot-down-in-armenia-near-azerbaijani-border-killing-two> (staženo 16. července 2023).

- „Monument to officers of Russian helicopter downed in 2020 unveiled during ceremony in Armenia’s Yeraskh“. *Armenia News*, 12. listopadu 2021, <https://news.am/eng/news/672162.html> (staženo 16. července 2023).
- „Public Opinion Survey: Residents of Armenia“. *International Republican Institute*, 31. ledna 2022, <https://www.iri.org/resources/public-opinion-surveyresidents-of-armenia/> (staženo 12. března 2023).
- „Putin awards Orders of Courage to crewmembers of Mi-24 helicopter shot down over Armenia“. *TASS*, 14. listopadu 2020, <https://tass.com/russia/1223715> (staženo 16. července 2023).
- „Thousands of Russian troops participate in military exercises in Armenia“. *Commonspace.eu*, 30. ledna 2020, <https://www.commonspace.eu/news/thousands-russian-troops-participate-military-exercises-armenia> (staženo 16. dubna 2023).
- „Turkish Defence and Aviation Sector exports in October“. *Turkish Defence News*, <https://www.turkishdefencenews.com/turkish-defence-and-aviation-sector-exports-in-october/> (staženo 3. května 2023).
- 06D. „Ministry of Internal Affairs about „Confiscation“ of Pickups“. *Turan News Agency*, 22. září 2020, <https://www.turan.az/ext/news/2020/9/free/Social/en/127837.htm> (staženo 8. května 2023).
- Asbarez, Ara. „Aliyev Awards Officer who Decapitated Artsakh Soldier“. *Asbarez*, 2. května 2016, <https://asbarez.com/aliyev-awards-officer-who-decapitated-artsakh-soldier/> (staženo 14. července 2023).
- Bekdil, Burak Ege. „Azerbaijan to buy armed drones from Turkey“. *DefenseNews*, 25. června 2020, <https://www.defensenews.com/unmanned/2020/06/25/azerbaijan-to-buy-armed-drones-from-turkey/> (staženo 21. dubna 2023).
- Daily Sabah. „Azerbaijan to prioritize Turkish firms in reconstruction of liberated Nagorno-Karabakh“. *Daily Sabah*, 18. ledna 2021, <https://www.dailysabah.com/business/economy/azerbaijan-to-prioritize-turkish-firms-in-reconstruction-of-liberated-nagorno-karabakh> (staženo 12. července 2023).
- Fabbro, Robin. „Analysis | How Azerbaijan’s youth feels towards different countries and the conflict“. *Open Caucasus Media*, 9. února 2023, <https://oc-media.org/features/analysis-how-azerbaijans-youth-feels-towards-different-countries-and-the-conflict/> (staženo 10. března 2023).
- Geopolitical Futures. „What Are the Fundamentals of Geopolitics?“. *Learn with GPF*. Naposledy upravené 9. prosince 2022. <https://geopoliticalfutures.com/learn-with-gpf/what-are-the-fundamentals-of-geopolitics/> (staženo 4. března 2023).
- Global News. YouTube kanál. „Nagorno-Karabakh conflict: Azeris celebrate peace deal with Armenia, Russia“, https://www.youtube.com/watch?v=XqMD1vRJo-Q&ab_channel=GlobalNews (staženo 16. července 2023).
- Goodman, David. „BP works on reinforcing security at Azerbaijan facilities“. *Reuters*, 7. října 2020, <https://www.reuters.com/article/armenia-azerbaijan-bp-int-idUSKBN26S27U> (staženo 7. května 2023).
- Günaydin, Melike. „An overview of the Turkish Defence and Aerospace Industry 2020 Performance Report“. *Defence Turk*, 1. července 2021.

- <https://en.defenceturk.net/an-overview-of-the-turkish-defence-and-aerospace-industry-2020-performance-report/> (staženo 3. května 2023).
- Hovhannisyán, Nvard a Naillia Bagirova. „Nagorno-Karabakh conflict unacceptable: EU“. *The Canberra Times*, 29. října 2020, <https://www.canberratimes.com.au/story/6991293/nagorno-karabakh-conflict-unacceptable-eu/> (staženo 15. července 2023).
  - Khamidov, Sanjar. „Ksenia Kirillova: „Ruská propaganda vydírá Nikola Pašinjana“, Hlas Ameriky, 7. října 2020, (přeloženo z RJ) <https://www.golosameriki.com/a/karabakh-russian-propaganda/5611808.html> (staženo 15. července 2023).
  - Kocharyan, Stepan. „Russia’s financial support to Nagorno Karabakh victims comprises \$15,000,000 so far“. *Armenpress*, 2. dubna 2021, <https://armenpress.am/eng/news/1047892.html> (staženo 14. července 2023).
  - Mejlumyan, Ani. „Russian media airing increasingly Armenia-skeptic narrative“. *Eurasianet*, 22. září 2022, <https://eurasianet.org/russian-media-airing-increasingly-armenia-skeptic-narrative> (staženo 15. července 2023).
  - McKernan, Bethan. „Syrian rebel fighters prepare to deploy to Azerbaijan in sign of Turkey’s ambition“. *The Guardian*, 28. září 2020, <https://www.theguardian.com/world/2020/sep/28/syrian-rebel-fighters-prepare-to-deploy-to-azerbaijan-in-sign-of-turkeys-ambition> (staženo 16. dubna 2023).
  - Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Armenia. „Bilateral relations“. Naposledy upravené 5. dubna 2023. <https://www.mfa.am/en/bilateral-relations/ru> (staženo 12. července 2023).
  - Misachi, John. „Nagorno-Karabakh“. Worldatlas. Naposledy upravené 12. července 2021, <https://www.worldatlas.com/geography/nagorno-karabakh.html> (staženo 19. listopadu 2022).
  - Mkrtychyan, Marianna. „Ministry of Internal Affairs of Azerbaijan issues explanation on „confiscation“ of pickups“. *ArmInfo News Agency*, 22. září 2020, https://arminfo.info/full_news.php?id=55220&lang=3 (staženo 8. května 2023).
  - Nadjafova, Samira Imamyar. „BTC, Baku-Supsa, and Baku-Novorossiysk pipelines“. *ResearchGate*, https://www.researchgate.net/figure/BTC-Baku-Supsa-and-Baku-Novorossiysk-pipelines_fig1_364232377 (staženo 14. července 2023).
  - NKRUSA. „Geographic Location, Climate, Natural Resources and Wildlife of the Nagorno Karabakh Republic“. Country profile. http://www.nkrusa.org/country_profile/geography.shtml (staženo 19. listopadu 2022).
  - OEC. „Armenia“. Historical data. <https://oec.world/en/profile/country/arm?yearSelector1=2020> (staženo 3. května 2023).
  - OEC. „Azerbaijan“. Historical data. <https://oec.world/en/profile/country/aze?yearSelector1=2020> (staženo 23. dubna 2023).
  - RFE/RL. „High-Ranking Russian Delegation Visits Yerevan, Baku“. *Radio Free Europe, Radio Liberty*, 21. listopadu 2020, <https://www.rferl.org/a/russian-fm-defense-minister-discuss-truce-with-armenian-prime-minister/30961841.html> (staženo 12. července 2023).
  - RFE/RL. „What Do Azerbaijanis Think Of Freed Killer Ramil Safarov“. *Radio Free Europe, Radio Liberty*, 5. září 2012, <https://www.rferl.org/a/24699088.html> (staženo 15. července 2023).

- Taylor, Max. „Pipeline Security in the Nagorno-Karabakh Conflict“. *Intelligence Fusion*, 3. listopadu 2020, <https://www.intelligencefusion.co.uk/insights/resources/intelligence-reports/pipeline-security-in-the-nagorno-karabakh-conflict/> (staženo 7. května 2020).
- The Government of Artsakh Republic, <http://gov.nkr.am/en/> (staženo 20. listopadu 2022).
- The Telegraph. YouTube kanál, „Nagorno-Karabakh deal leads to protesters storming Armenia’s parliament“, https://www.youtube.com/watch?v=7fKjka-QXtQ&ab_channel=TheTelegraph (staženo 16. července 2023).
- TRT Haber. „Bolu 2. Komando Tugayı Azərbaycan'da“. YouTube, 10. prosince 2020, https://www.youtube.com/watch?v=8TSvsyKV1MA&ab_channel=TRTHaber (staženo 8. května 2022).
- Worldbank. „Military expenditure (% of GDP) – Azerbaijan, Armenia“. Data, <https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.GD.ZS?end=2020&locations=AZ&start=2004&view=chart> (staženo 22. listopadu 2022).
- Yalçinkaya, Haldun. „Turkey’s Overlooked Role in the Second Nagorno-Karabakh War“. *The German Marshall Fund of the United States*, 21. ledna 2021, <https://www.gmfus.org/news/turkeys-overlooked-role-second-nagorno-karabakh-war> (staženo 22. listopadu 2022).

Seznam příloh

Příloha č. 1: Mapa Náhorního Karabachu (obrázek)

Příloha č. 2: Poměr sil Arménie a Ázerbájdžánu (obrázek)

Příloha č. 3: Klíčové body Náhorního Karabachu (obrázek)